

Desembre 2015

APRENTATGE INFANTIL: EL MODEL DE L'ESCOLA TONUCCI

Treball de recerca de 2n Batxillerat

Aprenentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Agraïments:

Al meu tutor del treball de recerca i a les professores de l'escola Tonucci per obrir-me les portes sense cap problema i per l'estada tan agradable que m'han fet passar durant la meva recerca.

ÍNDEX

1. Introducció	4
2. Què és la psicologia?	6
2.1. Conceptualització	6
2.2 Història de la psicologia	8
2.3. Psicòlegs més influents	9
2.3.1. Bandura, Alfred	9
2.3.2. Jean Piaget	10
2.3.3. Thorndike, Edward	11
2.4. Pedagogs més influents	12
2.4.1. Ovide Decroly	12
2.4.2. Alexander Sutherland Neill	14
2.4.3. María Montessori	15
2.4.4. Célestin Freinet	17
3. Psicologia infantil	20
3.1. Definició i abast	20
3.2. Psicologia de l'aprenentatge	20
3.3. Aprentatge escolar	21
3.4. Mètodes d'aprenentatge	24
3.5. Sistemes educatius	31
3.5.1. Evolució dels sistemes educatius	31
3.5.2. Crisi dels sistemes educatius	32
3.6. Causes del fracàs escolar	33
4. Experiència a l'escola Tonucci de Lleida	35
4.1. Marc teòric: Francesco Tonucci	35
4.2. Escola Francesco Tonucci	38
4.3. Conclusions	45
5. Conclusions	47
6. Fonts consultades	50

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

1. Introducció

Aquest treball està centrat en l'àmbit de la psicologia. Però com que es tracta d'una matèria molt àmplia, ens centrarem en un tipus concret: la psicologia de l'aprenentatge infantil.

Aquest serà el tema principal per poder descobrir quins són els processos que intervenen en l'assimilació de nous coneixements i quins són els millors mètodes per a ensenyar i consolidar nous aprenentatges en els nens.

La psicologia va néixer amb la filosofia. A grans trets, és una ciència que permet conèixer quin és l'origen o les motivacions de les reaccions de les persones en diferents situacions, i això permet ajudar-les a superar diferents trastorns. La psicologia va aparèixer a causa de la necessitat de les persones de conèixer el per què del seu comportament. Si més no, se sap que cada persona és un món i cadascú pot tenir diferents punts de vista i diferents opinions respecte a qualsevol aspecte de la vida; però la psicologia ajuda a saber o almenys intuir per què algú pensa d'aquesta manera i no d'una altra.

Si ens parem a pensar-ho, tothom en algun moment de la seva vida ha fet el paper de psicòleg, ja sigui per intentar comprendre els problemes d'un amic, d'un familiar, o fins i tot per poder saber què ens passa a nosaltres mateixos. Els humans tendim a fer prediccions, ja que sovint no sabem què és el que hi ha en el fons de molts dels problemes personals que patim.

Les persones tenim la necessitat de ser escoltades i ajudades. Una persona que s'especialitza en una disciplina com la psicologia ho fa perquè vol conèixer tots i cadascun dels processos de la ment, i així trobar respostes. Aquestes respostes han ajudat a moltes persones a superar situacions difícils.

Un altre punt molt important en aquest treball serà analitzar les aportacions dels psicòlegs especialitzats en qüestions pedagògiques més importants de la història, com ara Alfred Bandura, Jean Piaget i Edward Thorndike. També serà fonamental conèixer als pedagogs més influents en el món de l'ensenyament infantil: Ovide Decroly, Alexander Sutherland Neill, María Montessori, Celestine Freinet i Francesco Tonucci. Treballarem les seves biografies i explicarem com es van endinsar en aquest món, així com les causes, i el desenvolupament de les teories de cadascun d'aquests personatges. No obstant Francesco Tonucci no apareixerà en el punt destinat als pedagogs, ja que és la base per explicar la part pràctica d'aquest treball, i per tant serà explicat en un altre apartat.

Resumint una mica, el treball es dividirà en dos parts; una teòrica i l'altra, pràctica. L'esquema de la part teòrica es basarà en saber què és la psicologia, quina va ser la seva aparició, la seva història, els diferents tipus de psicologia que es coneixen a dia d'avui i què es vol aconseguir a partir d'ella. Com he dit anteriorment coneixerem els psicòlegs i pedagogs més importants.

Seguidament ens centrarem en l'anàlisi de la psicologia infantil i de l'aprenentatge. Parlarem, sobretot, dels mètodes que s'utilitzen per afavorir l'aprenentatge dels alumnes.

A continuació ens centrarem en els que seran els darrers apartats de la base teòrica del treball, això és, els sistemes educatius, parlant de la seva evolució i la seva crisi, si és que n'han patit alguna. No deixarem de banda el tema de les causes del fracàs escolar.

Aprenentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Finalment arriba la part pràctica on podré posar comprovar si la meva hipòtesi és certa:

HIPÒTESI: APRENDRE A TRAVÉS DEL JOC ÉS MÉS EFICAÇ QUE SI S'UTILITZA UN MÈTODE D'APRENTATGE MÉS CONVENCIONAL (TRANSMISSIU)

Els objectius d'aquest treball són defensar la meva hipòtesi i corroborar-la, poder descobrir els mètodes d'aprenentatges més eficaços i poder diferenciar entre psicologia infantil i de l'aprenentatge.

Per poder comprovar la meva hipòtesi he assistit a les classes d'una escola de primària i he observat el desenvolupament d'aquestes i les actituds dels nens. L'escola on he fet tota la part pràctica ha estat l'escola Francesco Tonucci de Lleida (<https://sites.google.com/a/xtec.cat/escola-francesco-tonucci/>), que utilitza la metodologia desenvolupada per Francesco Tonucci i María Montessori com a eix vertebrador de tot el seu treball escolar.

2. Què és la psicologia?

2.1. Conceptualització

La psicologia es pot definir segons els diferents àmbits en què es vulgui entendre el seu funcionament i conèixer el seu origen.

- Segons el **punt de vista de la psicologia com a ciència de l'ànima**:

La paraula de "psicologia" etimològicament parlant vol dir la ciència de l'ànima¹. Segons Aristòtil en un dels seus treballs defensava que la psicologia abastava el camp d'estudiar l'ànima de qualsevol ésser viu, fins i tot del regne vegetal ja que el considerava amb ànima i amb vida, tot i que no tingués consciència.

Posteriorment el camp de problemes de la psicologia va reduir-se ja que els psicòlegs no consideraven que el regne vegetal tingués consciència. El mateix va passar amb els fenòmens que estaven relacionats amb la vida sensorial (sistema nerviós i muscular, per exemple) ja que pensaven que això ho havia d'estudiar un fisiòleg abans que no pas un psicòleg.

- Segons el **punt de vista conductista** creat per Watson:

Primerament cal explicar que el conductisme va sorgir a partir d'uns antecedents socials que van ser els següents:

Als segles XIX i XX va haver una crisi intel·lectual, el 1913 va ser un any on es va produir una revolució que afectava a l'art i a la psicologia. Al segle XIX es van qüestionar els principis de la cultura occidental i al segle XX van sorgir moltes respostes, aquestes eren l'art cubista, el conductisme i la filosofia existencialista.

El **conductisme** se centra en una psicologia científica que utilitza dades objectives i mètodes objectius; no vol utilitzar els mètodes subjectius ni res que pugui tenir relació amb termes mentals com ara el pensament, l'atenció, etc.

Va estar influenciat per la filosofia soviètica, psicologia animal i psicologia experimental i en la seva vessant pragmàtica² pel funcionalisme.

L'objectiu del conductisme és estudiar la conducta humana a partir de la ciència i fets contrastables. El seu creador deia que la conducta dels humans era com el funcionament d'una màquina; a partir d'uns estímuls s'obtenia la resposta: això és el paradigma inicial del conductisme watsonià.

¹ Ciència de l'ànima: estudia els comportaments dels organismes en la seva interacció amb l'ambient, els processos mentals de les persones i els processos de comunicació.

² Vessant pragmàtica: Part de la lingüística que estudia la relació del llenguatge amb els usuaris i circumstàncies de la comunicació.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Des d'aquest punt de vista, l'objectiu de la psicologia és la conducta, i aquesta només es pot explicar amb termes químics o fisiològics.

De la teoria dels reflexes de Paulov va treure la conclusió que les conductes són apreses i aquest aprenentatge és per associació o aprenentatge condicionat.

Troblem tres tipus de conductismes, aquests són

-Conductisme metodològic: basat en la ciència.

-Conductisme metafísic: sol existeix el cos, l'ànima no. L'herència no pot explicar les conductes, el condicionament, sí.

-Concepció mecanicista de les conductes: l'home actua com una màquina, l'ambient li proporciona els estímuls per a que funcioni i respongui adaptant-se al medi.

Actualment el conductisme no nega l'existència de la consciència com al seu origen. Considera que la ciència no pot investigar fets no observables.

- **Segons el punt de vista cognitiu:**

La psicologia cognitiva és la que s'encarrega d'estudiar els processos de l'aprenentatge, que tracta de comprendre els sistemes intel·ligents i els sistemes de la natura de la intel·ligència.

Actualment la psicologia de la memòria, pensament i del llenguatge en són la seva base. La psicologia cognitiva moderna ens mostra una perspectiva de l'aprenentatge des del pensament i el significat a partir d'una visió constructiva dels coneixements i el seu ensenyament.

- **Segons el punt de vista filosòfic; psicologia empírica.**

L'home, la persona té cos i ànima, el primer ocupa lloc a l'espai i segueix les lleis de la matèria; l'ànima és immaterial, no ocupa lloc a l'espai i és espiritual, per tant les seves propietats no són les mateixes que les del cos.

L'home posseeix activitat i passivitat, això significa que pot produir accions, que el seu origen prové d'una propietat de l'ànima i la passivitat és pròpia d'ell quan rep l'acció del món exterior.

- **Segons el punt de vista humanista:**

És una corrent de la psicologia que va aparèixer en un moviment cultural dels Estats Units d'Amèrica als anys seixanta i abasteix plantejaments com la política, el moviment social conegut com contracultura i les arts.

·El seu objectiu és voler afavorir l'autorealització.

·Al psicòleg l'interessa la persona com a ésser únic per aconseguir que es pugui acceptar ell mateix.

Aquest punt de vista va sorgir gràcies a Abrahan Maslow i Carl Rogers.

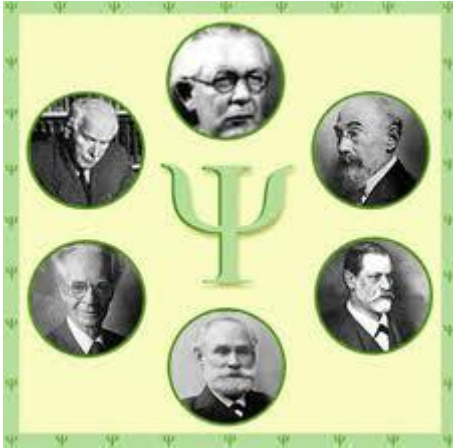
Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Punt de vista conductista:

<http://timerime.com/es/evento/809271/La+psicologa+desde+el+punto+de+vista+Conductista+Watson/>

2.2. Història de la psicologia

La psicologia ha tingut moltes transformacions durant la història del pensament humà.

La paraula psicologia apareix al segle XVIII amb el filòsof alemany Wolff per referir-se a la ciència de l'ànima.

Origen etimològic:

Prové del grec:

Psiqué: ànima, vida

Logos: estudi.

El seu origen està relacionat amb la filosofia i es pot dir que està present des que l'home existeix, ja que aquest s'ha preguntat sobre ell, el món i sobre qualsevol qüestió.

En l'antiguitat, la psicologia era substituïda per la mitologia, filosofia i religió perquè aquestes intentaven donar les respostes vàlides.

Els estudis de la psicologia i l'origen de la ciència en general, són molt remots. La psicologia com a tractat de l'ànima existeix gràcies a la filosofia i la ciència.

La psicologia (psicologia filosòfica o metafísica) es comença a desenvolupar a partir del segle V a.C. i aquí es troben des de tots els estudis dels hel·lènics sobre l'ànima i la tipologia de Hipòcrates de Cos fins Kant.

A la primera etapa, la psicologia estava sotmesa a la concepció general de l'Univers. Amb el temps s'introdueixen l'observació i l'experimentació (això es produeix al segle XIX). La introducció de l'observació i experimentació fa que sigui una disciplina diferenciada i es pugui abordar empíricament, filosòficament o experimentalment.

Amb Aristòtil es va fundar la psicologia com ciència filosòfica i s'arriba a coneixements vàlids. Al seu tractat *Peri Psychés* (Sobre l'ànima) constitueix una investigació científic-natural dels processos biopsíquics amb la intervenció inevitable d'elements no procedents de l'experiència directa o d'una visió peculiar de l'Univers.

Segons Aristòtil l'ànima s'identifica amb vida i per tant un ésser té vida quan aquest pot raonar, moure's, etc.

Actualment la psicologia es va especialitzant contínuament a causa de la necessitat i les noves tendències. Per exemple; els psicòlegs infantils estan influïts per les aportacions del psicòleg Jean Piaget i els psicòlegs especialitzats en el llenguatge i la comunicació, per Noam Chomsky.

L'interès i les tècniques d'investigació de la psicologia s'han ampliat gràcies als avenços en el coneixement de la conducta animal i la sociobiologia.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Alguns psicòlegs analitzen la conducta comparant la ment humana amb un processador d'informació. Cada cop s'estudien més els comportaments complexos i es proposen i s'avaluen teories més refinades.

2.3. Psicòlegs més influents

2.3.1. Bandura, Alfred

(Mundara, Canadà, 1925) Psicòleg i pedagog canadenc. Destacat com un teòric i experimentador de la teoria de **l'aprenentatge social**. El seu interès particular va ser per les causes de l'agressió en els nens i investigant va poder aportar dades per contradir als qui defensaven que les agressions són impulsives i l'últim mètode d'aconseguir les coses quan els altres han fracassat. També es va posar en contra dels psicòlegs que pensaven que hi havia un nexa d'unió entre la frustració i l'agressió (teoria de Dollar i Miller).

Els seus treballs han sigut el progrés de la investigació de l'aprenentatge basat en l'observació i imitació de models. Segons Bandura, que les persones imitin models, ho determinen els reforçadors i els càstigs. Les actuals investigacions sobre els models socials establerts als grups d'amics, la llar, etc, han sigut estimulades pels seus experiments. Bandura és considerat l'impulsor de l'enfocament sociocognitiu de la personalitat; aquest determina la influència de l'ambient sobre l'autocontrol i la concepció del jo.

Procés d'interacció entre conducta, sentiments i pensaments de l'individu el va anomenar "determinisme recíproc". Va estructurar tècniques terapèutiques basades en l'observació d'un model per curar fòbies.

Albert Bandura és el representant de la teoria de l'aprenentatge. Segons aquesta, les pautes del comportament es poden aprendre amb la pròpia experiència (aprenentatge directe) o amb l'observació de la conducta d'altres persones (aprenentatge vicari). A través d'aquesta coteoria, és considerat que la conducta d'altres persones està molt influenciada per l'aprenentatge, formació de constructes³ i la pròpia conducta. Les conductes més complexes sol es poden aprendre amb l'exemple o la influència de models. Per simplificar l'aprenentatge, s'introdueixen models de comportament adequat. Es fica en contacte l'individu amb models apropiats per a que aquest faci una imitació o es pugui sentir modelat per aquests.

El modelatge o aprenentatge per imitació va ser creació de Bandura tenint en compte quatre processos:

- Atenció
- Retenció
- Reproducció motriu

³ Constructe: construcció teòrica desenvolupada per poder resoldre un problema científic.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

- Motivació i esforç.

Si no parem atenció, no podem aprendre amb l'observació. L'individu imita les conductes de les persones més properes a aquest.

La retenció és necessària per poder reproduir una activitat sense la presència del model. En l'aprenentatge per observació intervenen funcions cognitives (associació, imatges i records, senyals i llenguatge). Les activitats escolars, jocs, són exemples d'imitació de conductes que contribueixen a la retenció.

Les aptituds mínimes necessàries són fonamentals per intentar imitar una conducta professional. I per a la reproducció d'aquesta activitat és molt favorable la motivació. Aquesta, també afavoreix l'atenció, retenció i repetició de la conducta que s'observa.

Hi ha tres tipus de reforçament: l'heterorreforç de la conducta imitada, l'autorreforç i el reforç vicari que és el que estudia A. Bandura. Aquest, el reforçament vicari, actua sobre el model però indirectament sobre l'observador, quan aquest ho imagina com una expectativa de reforçament. Es podria dir que és un reforçament anticipat.

2.3.2. Jean Piaget

(Neuchâtel, Suïça, 1896-Ginebra, 1980) Psicòleg suís. Llicenciat i doctorat en biologia. A partir de 1919 començà en institucions psicològiques de Zurich i París. Aquí desenvolupà la seva teoria sobre la naturalesa del coneixement.

Va publicar alguns estudis sobre la **psicologia infantil**, que basant-se en els propis fills, va arribar a elaborar una teoria de la intel·ligència psicomotriu: explica el desenvolupament espontani d'una intel·ligència pràctica que es basa en l'acció formada a partir dels conceptes que té un nen dels objectes de l'espai, el temps i la causa.

Ell explica que els nens neixen amb la necessitat i capacitat d'adaptar-se al medi ambient.

Per Piaget, els principis de la lògica comencen el seu procés de desenvolupament abans que el llenguatge a partir de les accions sensorials i motrius del nadó en la interacció amb el medi.

Va elaborar una sèrie d'etapes del desenvolupament humà⁴. Cada període té els seus processos i estructures mentals que van augmentant per poder realitzar l'etapa següent.

⁴ Consultar: <http://es.slideshare.net/vayolet/etapas-del-desarrollo-de-jean-piaget>

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

1. Etapa de la intel·ligència sensoriomotriu o pràctica. Des del naixement fins als dos anys. Quan el nadó neix, el seu món s'enfoca a les seves accions motrius i la seva percepció sensorial. Al passar el primer any, la seva concepció del món ha canviat, ara ja reconeix la permanència dels objectes quan no estan a la seva pròpia percepció. També podem veure signes d'intel·ligència a l'hora d'iniciar una conducta dirigida a un objecte i la capacitat d'inventar noves solucions. La seva intel·ligència és pre-verbal perquè encara no coneix el llenguatge. Al finalitzar aquesta etapa, podem observar que la seva activitat està motivada per l'experimentació.

2. Etapa pre-operacional. Dels dos als set anys aproximadament. El pensament infantil comença a interioritzar-se. Al principi d'aquesta etapa sorgeixen la imitació, el joc simbòlic, la imatge mental i un desenvolupament del llenguatge parlat. Tot i això la capacitat infantil per pensar és inflexible.

3. Etapa de les operacions concretes. Dels set anys als dotze. El nen té més capacitat de mostrar el pensament lògic davant un objecte físic. Ara té una nova facultat adquirida: la reversibilitat. També es capaç de retenir més de dos variables, com quan estudia els objectes i hi relaciona dades contradictòries (quan fan comparacions). Durant aquesta etapa, s'aprenen les matemàtiques.

4. Etapa de les operacions formals. Dels dotze fins als quinze anys. Habilitat per ensenyar més enllà de la realitat. Ja pot fer raonaments inductius i deductius, desenvolupar sentiments idealistes i hi ha un gran desenvolupament de conceptes morals. Molt sovint es troba en discussions sobre filosofia, creences, comportaments socials i valors on són tractats com objectes subjectius (valors com la justícia i llibertat).

Jean Piaget és molt rellevant per a la psicologia contemporània i és el més destacat en la psicologia infantil.

Va escriure molts llibres, alguns dels més importants són : El llenguatge i el pensament del nen (1923), La representació del món en el nen (1926), etc.

2.3.3. Thorndike, Edward.

(Williamsburg, 1874 - Montrose, 1949) Psicòleg i pedagog d'Estats Units, un dels pioners de la **psicologia de l'aprenentatge**. Va estudiar en La Universitat Wesleyan, Harvard i Columbia. Un any més tard, va ser professor en l'Escola de Magisteri de La Universitat de Columbia on va ser anomenat professor de Psicologia Educacional i director del seu institut d'Investigació Pedagògica.

Per poder dur a terme les seves investigacions, ho va fer amb l'estudi dels gats i eines com la "caixa trencaclosques",

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

en la qual l'animal havia d'idear una manera per poder sortir. Segons ell, hi ha dos tipus d'**aprenentatge**:

- El condicionament clàssic: aprendre la relació entre diferents successos de l'entorn. Aquest implica aprendre a través de la relació.
- El condicionament instrumental: aprendre la relació entre diferents events contextuais i el comportament.

També ens presenta unes **lleis** en les quals el procés d'aprenentatge es pot reduir:

- Llei d'efecte: és la més important. Diu que si hi ha una resposta amb satisfacció, la connexió és més forta i facilita l'aprenentatge, però el mateix passa si és el contrari, si no hi ha una satisfacció i hi ha un disgust, la relació estímulo-resposta es debilita i desapareix.
- Llei d'exercici: contra més practicada sigui la unió d'estímul-resposta, major serà la unió.
- Llei de sense lectura: en l'estructura del sistema nerviós, veiem que hi ha condicions més disposades a conduir que altres. Ell creia que hi havia un vincle neural quan la resposta de l'estímul era positiva.

En relació amb aquestes lleis, va introduir els conceptes de la motivació com el reforçament positiu a la resposta correcta i la introducció d'elements per facilitar l'aprenentatge.

Això van ser i són fonamentals per al desenvolupament de la psicopedagogia i són la base de les tècniques que aquesta utilitza.

2.4. Pedagogs més influents

2.4.1. Ovide Decroly

(Renaix, 1871 – Bèlgica, 1932). Pedagóg, psicòleg, metge i docent belga.

Va ser educat amb una sensibilitat per la recerca científica gràcies al seu pare. El 1897 es diplomà en medicina a la Facultat de Medicina de Brussel·les i va viatjar a Berlín i París, on va estudiar neurologia i psiquiatria.

Un cop va tornar a Bèlgica, es va dedicar a reeducar als nens amb retràs mental. El 1901 va fundar el centre educatiu *École d'Enseignement Spécial pour Enfants Irreguliers*. Uns anys més tard, el 1907, va fundar la institució *École de l'Ermitage*, l'escola per la vida a través de la vida. Aquí va aplicar els mètodes que anteriorment utilitzava amb els nens que ell anomenava "irregulars", ara amb nens

Aprenentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

“d'intel·ligència normal”. Primerament, aquesta escola només estava dedicada al cicle elemental, però finalment es va obrir fins a secundària elemental i superior. Va posar a punt les seves teories sobre la globalització i els centres d'interès.

Al 1920 va ser professor de psicologia i d'higiene educativa de la Universitat de Brussel·les. Va poder ser-ho pocs anys, ja que al 1932 va emmalaltir i va morir.

Decroly considerava als nens capaços de comprendre tal i com era la realitat. Postulava que s'havia de respectar als alumnes amb els seus processos. El descobriment de les necessitats dels nens, ajudava a despertar els seus interessos, així voldrien aprendre més perquè aquests interessos haurien captat la seva atenció.

La seva proposta pedagògica es basava en el respecte dels nens, per tant estava totalment en contra de la disciplina rígida i va voler crear un ambient motivador amb grups de nens i nenes basat en la globalització, observació de la naturalesa i l'escola activa.

Decroly insistia que un dels fins de l'educació era el desenvolupament i la conservació de la vida. També postulava que l'educació havia de ser la pròpia vida.

Decroly i els seus principis bàsics:⁵

- Lema de la seva escola “Escola per a la vida, per la vida”, partint del respecte pel nen i la seva personalitat.
- El principi de la llibertat.
- Trobar els ideals educatius tenint en compte els interessos, i el grau de satisfacció que cada alumne pot aconseguir en algun aspecte.
- Oposició a la disciplina rígida la qual feia que l'alumne fos passiu on no es permetia la llibertat i la creació.
- Organització de l'escola per a que l'alumne es trobi motivat, sense coacció però amb condicionaments segons l'edat, sexe, estat de salut, etc. I la creació d'activitats que s'adaptin a cada particularitat.
- Grups de classe formats per 20 – 25 alumnes i el més homogenis possible.
- El joc, molt important en el programa escolar, perquè les classes han de ser com una mena de tallers i l'escola ha de ser activa.
- Observació de la naturalesa per despertar el interès i la intuïció del nen.
- El nen no concep detalls, sinó que té un coneixement global de la realitat.

El seu ensenyament es basava en l'**observació** que ha de ser contínua i és la base dels exercicis; l'**associació** que afegeix les experiències personals del nen amb les representacions d'altres – aprenentatge amb la vida quotidiana; i **expressió** en referència a les activitats manuals i artístiques. Tot allò que permet la manifestació del pensament per a tothom.

Les classes havien de ser acolorides, lluminoses, decorades amb els dibuixos dels alumnes, amb taules, bancs, un espai verd amb animals domèstics als quals els nens

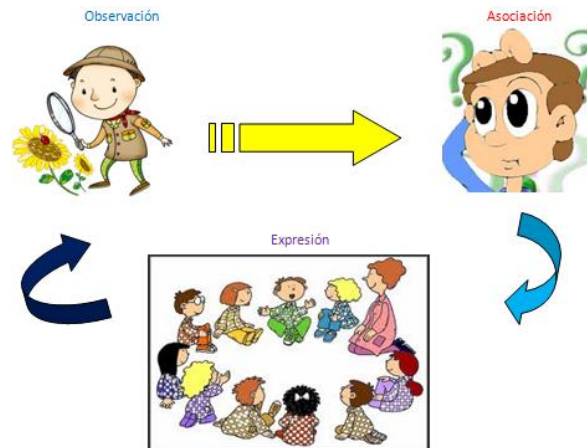
⁵ Consultar: <http://es.slideshare.net/ayeser/ovidio-decrolyaportesalaeducacion>

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

seran responsables de cuidar-los. No poden faltar instruments musicals i material escolar.

Per Decroly, les renovacions i les experiències eren molt importants i per tant s'ha de comprometre amb la millora continua.

2.4.2. Alexander Sutherland Neill

(Forfar, Escòcia 1883 – 1973). Educador progressista escocès, artífex i fundador de l'Escola de Summerhill (1950), és considerat un dels centres pioners de l'educació en llibertat.

Va estudiar a la Universitat d'Edimburg i es va llicenciar el 1912. Va treballar com a mestre al sistema públic i va estar molt descontent amb l'educació tradicional. Aquest defensava la fi de la jerarquia i la rigidesa. Es trobava després de la Primera Guerra Mundial i fou aquí quan va

desenvolupar el seu pensament, quan, a causa del nazisme, fascisme i comunisme es va provocar la proclamació de la llibertat de pensament i acció per part d'alguns pensadors.

Les seves idees pedagògiques les va desenvolupar basant-se en el filòsof *Jean Jaques Rousseau* (1712-1778) i en els estudis de psicoanalistes com *Sigmund Freud* (1856-1939) i *William Reich* (1897-1957), els quals el van ajudar a crear el seu sistema educatiu.

L'educació havia d'estar lligada a la dimensió emocional de l'alumne per així sobrepassar sempre la racionalitat per la sensibilitat. Per a Neill era més important el desenvolupament de les emocions que no pas de l'avanç intel·lectual. Un nen que

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

estava sa, era capaç d'enfrontar qualsevol repte i enfrontar-se al futur del que vulgui fer. Estava en contra de la competitivitat entre els alumnes (el més llest, el millor, etc.). La clau estava en l'equilibri emocional perquè aquestos poguessin ser feliços, últim objectiu de l'educació.

També estava en contra de la repressió sexual i la imposició de valors puritans.

Escola Summerhill

Neill va fundar aquesta escola, que és un internat situat a Anglaterra, era un internat on hi convien nois i noies de 5 a 16 anys. L'objectiu d'aquesta escola era fer feliços als nens perquè l'objectiu de l'educació i la vida és la felicitat, segons Neill.

Una característica de l'escola és que l'assistència a classe no era obligatòria, sempre i quan els alumnes estiguessin localitzats, ja que aquests eren responsables d'elegir el seu futur i no els pares. Una altra característica és que els alumnes eren qui escollien les assignatures a estudiar i l'horari que millor els hi anava. Tenien molta llibertat però no tota perquè el departament d'educació imposà unes assignatures obligatòries, cosa que Neill no acceptava perquè considerava que l'assignatura més important era la d'aprendre a viure, cosa que moltes això no ho ensenyaven.

A causa de la llibertat, Summerhill es converteix en una comunitat democràtica. Es veu reflectit en l'assignatura més important, l'Assemblea General, la qual imposava les lleis i els càstigs per a qui no les respectaven. En cada reunió hi havia un president escollit pels companys, que canviava cada setmana i un secretari. La funció del president era mantenir l'ordre, ja fos castigant o expulsant i concedir la paraula a aquells que volguessin parlar.

Aquesta escola es va convertir en la icona de les pedagogies alternatives ja que concretava un sistema educatiu en el qual l'important era que el nen tingués llibertat per escollir i decidir el que volia aprendre, i a partir d'aquí, que el nen es desenvolupés al seu ritme.

El seu mètode era utilitzat com a remei per a la infelicitat causada per la repressió i el sistema imposat per la societat de consum, la família i per l'educació tradicional. Per a ell treballar amb alegria i viure amb positivitat significava i representava l'èxit.

2.4.3. María Montessori

(Chiaravalle, Italia, 1870- Holanda, 1952) Educadora, científica, metgessa, psiquiatra, filòsofa, psicòloga, devota catòlica, feminista i humanista italiana.

Al 1896 es va graduar com la primera dona metgessa, a l'Escola de Medicina de Roma. Va ser membre de la Clínica Psiquiàtrica Universitària de Roma, posteriorment va estudiar antropologia i va obtenir un doctorat en filosofia.

Va ser contemporània a Freud i va desenvolupar la seva classificació de malalties mentals.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Va tenir un interès en l'educació dels nens amb deficiències mentals i va aplicar mètodes experimentals amb el resultat que aquests nens aprenguessin a llegir i escriure. Va poder arribar a la conclusió que els nens "es construeixen a ells mateixos" i per a comprovar-ho va estudiar psicologia.

El 1906, fundà la Casa dels Nens i va desenvolupar el que en un futur se'n diria el mètode Montessori. Les seves teories es van basar en el que va veure quan els nens feien el que volien sense la supervisió dels adults. La premissa que els nens són els seus propis mestres i que necessiten llibertat per aprendre, la va inspirar a voler canviar la metodologia i la psicologia de l'educació.

La seva metodologia es va iniciar a Itàlia i és un mètode però alhora una filosofia de l'educació. Va basar les seves idees en el respecte als nens i en la seva capacitat per aprendre. Els considerava com l'esperança de la humanitat, per això, si els nens tenien aquesta llibertat en els seus primers anys de desenvolupament, aquests serien capaços en un futur de fer front a qualsevol problema, incloent els més grans. El seu material didàctic és una gran ajuda en el període de formació preescolar. Les seves idees en la seva època van ser molt radicals i van ser molt criticades, sobretot en els sectors més conservadors.

Principis bàsics del mètode Montessori

- La ment absorbent dels nens

Els nens ho aprenen tot de manera inconscient. Aquests són comparats amb una esponja amb la diferència que la capacitat d'absorció de l'esponja és limitada i la dels nens no. Els coneixements entren al seu cap simplement per viure.

Per això, el primer període del desenvolupament humà és el més important. En aquesta etapa es necessita més ajuda, i no perquè siguin fràgils, sinó perquè tenen moltes energies creatives i una natura tan fràgil que necessiten i exigeixen una defensa amorosa i intel·ligent.

- Els períodes sensibles

En aquests períodes els nens poden adquirir una habilitat molt fàcilment. Aquestes sensibilitats permeten que els nens es relacionin amb el món extern molt intensament, les ja anomenades són passatgeres i es limiten a l'adquisició d'un caràcter determinat.

- L'ambient preparat

És un ambient preparat per al nen, dissenyat per al seu auto-aprenentatge i creixement. Es desenvolupen els aspectes socials, emocionals i intel·lectuals i responen a les necessitats d'ordre i seguretat. Les característiques d'aquest ambient permeten el desenvolupament dels nens sense la presència constant del professor.

Els principis de la simplicitat, bellesa i ordre són bàsics per a aquest disseny. Es tracta d'espais lluminosos, càlids, incloent llenguatge, plantes, art, música i llibres.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

L'aula es distribueix en àrees de treball, amb taules de la mida necessària per als nens i zones pels treballs al terra. Prestatgeries amb els materials pertinents de cada àrea.

- El rol de l'adult

El seu rol és guiar i donar a conèixer de forma carinyosa i respectuosa l'ambient al nen. Observador conscient i estar en continu aprenentatge i desenvolupament personal. El vertader educador està al servei de l'educat, per això ha de ser un exemple a seguir.

2.4.4. Célestin Freinet

(Gars, 1896 - Vence, 1966) Pedagóg francès que va impulsar la pedagogia en el moviment anomenat "l'escola nova". Als 18 anys era mestre, però la Primera Guerra Mundial li ho va impedir ja que va ser enviat al front i va resultar greument ferit.

Va descobrir textos de Marx, Engels i Lenin i això el va inspirar a les directrius del seu "materialisme escolar", mètode que va posar en pràctica al 1920 quan es va incorporar com a professor de primària.

Al 1928 va crear *la Coopérative de l'Enseignement Laïc* (CEL). Al 1932 va deixar l'ensenyament públic per crear una escola privada.

El 1958 va crear *l'Institut Coopératif de l'École Moderne* (ICEM) i per poder fer-lo internacional va fundar la Federació Internacional de Moviments d'Escola Modera (FIMEM).

Célestin Freinet volia una educació relacionada amb la vida i les activitats del nen, a partir de principis com la motivació, expressió i socialització.

Estava en desacord amb l'escola tradicional, ja que per a ell era escolàstica⁶. Va buscar una solució, la qual en un futur seria la seva aportació pedagògica.

Freinet estava influenciat per *Rousseau*, *Pestalozzi* i autors de *l'Escola Nova*. Va estudiar obres de *Decroly*, *Montessori*, entre altres.

Considera que el nen a partir de la seva experiència ha de ser el protagonista del seu aprenentatge. Sempre de la pràctica a la teoria.

El nen serà el màxim responsable. El nen, per Freinet, és el més important. L'escola gira entorn a aquest i ell és un individu únic.

La finalitat és integrar la vida i el interès del nen a l'activitat escolar. L'escola se centra en el nen i respecta la seva llibertat alhora que estimula la seva creativitat.

⁶ Escolàstica: filosofia cristiana medieval que busca un acord entre la fe i la raó.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Escola del Treball:

El treball és el gran motor i filosofia de la pedagogia popular. Per tal de deixar enrere l'educació passiva i tradicional, va proposar l'Educació per al Treball.

L'aprenentatge és espontani a base de proves, assajos i errors molt oposats al mode d'aprenentatge sistemàtic.

Etapas educatives:

- Període preescolar: del naixement als dos anys. Inici de la primera "experiència per tanteig".
- Parc de nens: de dos a quatre anys.
- Escola maternal: de quatre a set anys. Educació intermitja entre el medi familiar i el medi escolar. Comença el joc-treball i el treball-joc
- Escola primària: de set a catorze anys.

Mètode de tanteig experimental:

Es divideix en tres etapes de l'evolució abans de l'edat escolar

- 1r període de prospecció per tanteig:

Fins als dos anys. El nen busca, examina, experimenta i descobreix l'entorn. El nen vol conèixer tot el que li envolti, sigui el que sigui.

- 2n període de instal·lació:

Dels dos a quatre anys. El nen ja té una autonomia, per tant, pot realitzar activitats constructives. Agrupa les seves experiències per tanteig en relació a les necessitats que té i els dubtes sense resoldre que se li creen. Activitats individuals i breus. Hi predomina l'egocentrisme però hi ha gestos de generositat i aspectes socials positius.

- 3r període de treball:

A partir dels quatre anys. Organització dels seus reflexes vitals i ja hi ha una preparació per conquerir el món a través del treball.

Algunes de les principals tècniques:

- Text lliure:

És un text escrit per un nen en el qual hi redacta la seva experiència o interessos i pot ser llegit per un altre alumne, no cal que ho llegeixi el mateix que ho ha redactat. Abans de ser entregat s'ha d'escriure a la pissarra i ha de ser corregit entre tots per crear fitxers d'autocorrecció.

- Dibuix lliure:

En un temps limitat el nen pot dibuixar el que vulgui i un cop finalitzat, ho ha d'exposar a la classe per als seus companys explicant el contingut d'aquest.

Aprenentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

- Diari escolar:

És la pretensió de l'ensenyament de la llengua a partir del mètode natural, és a dir l'aprenentatge a partir del que cada alumne redacti de forma rotativa, en el qual els pares hi han d'escriure també. Al dia següent s'ha de llegir, i així es fomenta una millora en l'escriptura i la lectura.

3. Psicologia infantil

3.1. Definició i abast

La psicologia infantil estudia el comportament d'un nen des del naixement fins l'adolescència, tenint en compte totes les seves característiques (físiques, cognitives, socials, etc.).

El seu origen es pot remuntar i recolzar en *Plató* i *Aristòtil*, els quals van escriure sobre la infantesa. *Plató* defensava que els nens ja naixien amb habilitats específiques. *Aristòtil*, en canvi, va proposar mètodes per observar el comportament infantil, els quals són vigents per fer les investigacions avui dia.

Bastant temps després, l'estudi del nen no era un tema molt interessant, però al segle XVIII amb el filòsof *Jean-Jacques Rousseau*, qui va postular a partir de les opinions de *Plató* que els nens haurien de poder expressar les seves energies per arribar a desenvolupar els seus talents propis. Per això, el desenvolupament del nen en qüestió ha de ser en un ambient de recolzament i ajuda.

La psicologia infantil se centra en dos variables: factor ambiental (ja siguin els pares, amics...) i factor biològic (referent a la genètica).

És important demanar ajuda a professionals en cas de canvi radical del comportament del petit, quan hi ha problemes familiars, quan el nen té problemes a l'escola, etc.

Aquesta es basa en *Sigmund Freud* i *Jean Piaget*.

Freud afirma que la personalitat té tres etapes estructurals, aquestes són *allò*: part més inaccessible de la personalitat; conté tot el que s'hereta, al néixer solament estem dotats d'això; *jo*: apareix per les variacions de l'*allò* a causa de les influències exteriors, intenta satisfer les demandes de l'*allò* però es troba reprimint pel *súper jo*: encarregat de reprimir i controlar les pulsacions, format amb l'educació i ha de decidir què és acceptable i què no per tal que l'individu es pugui adaptar sense problemes a la societat.

Piaget, en canvi, es focalitza en el coneixement propi i innat del nen que permet l'aprenentatge sense la intervenció ni necessitat d'estímul externs.

Amb la psicologia infantil es poden estudiar molts àmbits com el fracàs escolar, l'abús sexual, etc.

3.2. Psicologia de l'aprenentatge

La psicologia de l'aprenentatge infantil, doncs, se centrarà en com els nens prefereixen aprendre al llarg de la vida, i com les persones del seu entorn els poden ajudar per a que aquest aprenentatge sigui més fluid i més fàcil de desenvolupar.

Aquest tema és interessant ja que és necessari per poder endevinar quin és el mètode més adequat per a l'aprenentatge del nen, perquè aquesta etapa és de les més importants per al desenvolupament de les habilitats pròpies.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

A banda del paper dels professors i escoles, és molt important el paper dels pares i la manera com eduquen; ha d'haver una harmonia entre els valors que s'inculquen a classe amb els que s'ensenyen a casa.

Per a un nen, jugar és aprendre, per això és important que durant els primers anys d'ensenyament, aquests, es desenvolupin de manera activa i amb activitats que el motivin a voler aprendre més.

A dia d'avui, és més important que els nens obtinguin molta informació i treguin bones notes que motivar-los a que vulguin aprendre diàriament.

L'**aprenentatge** és el canvi constant a causa de la quantitat de coneixements i intel·ligència que l'experiència atorga a les persones, aquest pot incloure l'estudi, l'observació o la pràctica. L'aprenentatge també és qualsevol canvi que es produeix en el comportament per adaptar-se als canvis del medi.

Aquest és molt limitat en el moment de néixer però molt ampli i extens quan les persones arriben a la maduresa.

És cert que tot el que les persones poden aprendre, després ho podran ensenyar. També se suposa que allò que la gent aprèn de manera involuntària, ho podrà modificar basant-se en un altre aprenentatge. La majoria dels aprenentatges els fem per associació: relacionant de forma natural els fets que succeeixen. Però no tots els aprenentatges els fem per experiència directa amb els fets, aquests els fem gràcies als mitjans audiovisuals.

3.3. Aprentatge escolar

L'aprenentatge escolar és el coneixement que s'adquireix depenent del sistema d'aprenentatge i el currículum escolar de cada centre. Aquí es posen en relació els continguts i les aptituds dels alumnes. També és molt important el paper del professorat.

Per a que un alumne se senti acollit i motivat a estudiar, és necessari que el professor sigui empàtic i a la vegada autoritari.

L'escola pot ser un lloc creatiu: tothom té la seva pròpia creativitat, però molts experts en psicologia i educació afirmen que el sistema educatiu mata aquesta creativitat. Llavors, com es pot aconseguir que els nens desenvolupin la seva imaginació i capacitat de crear i innovar?

És necessari un entorn estimulants i que permeti expressar-se de moltes maneres diferents, un context de llibertat per poder experimentar, equivocar-se i progressar; els professors no han de ser instructors i per tant els coneixements no han de ser apresos sinó descoberts. Molt joc, ha de ser un sistema d'autocorrecció. Són algunes de les premisses que són imprescindibles per tal que els nens siguin creatius en l'escola.

Per concretar aquestes premisses s'han d'ajuntar nens de diferents edats a les aules, per exemple, nens de 3 a 6 anys, de 6 a 9 i de 9 a 12 anys. Els nens són atesos en tots els nivells (intel·lectual, físic i emocional) adaptant els mobles a la seva alçada, deixant que els nens treballin el que ells vulguin, amb qui vulguin, durant el temps que vulguin.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Aquest mètode correspon a *María Montessori*, el qual es basa en propiciar facilitats als nens a l'hora de desenvolupar la seva curiositat.

Tothom té la possibilitat de ser creatiu ja que des que neixem tenim aquesta qualitat, però depenent del medi en el qual ens toca viure, podem fomentar o no la creativitat. A l'escola s'hauria d'ensenyar a innovar i això no significa que s'hagi de reforçar l'ensenyament de les arts o de la música.

Amb aquest mètode de *María Montessori*, els nens cada dia han d'experimentar un procés creatiu, ja que han de decidir què faran, com i amb qui, aquesta activitat té una duració llarga i els nens tenen la llibertat d'escollir què volen fer aquell dia, per tant en una classe d'una escola que segueix aquest mètode, es pot trobar als nens fent activitats diferents i fins i tot amb l'opció de sortir al pati o al passadís en cas de voler estar sols.

Segons els experts, a l'hora de fomentar una educació creativa, l'alumne, ja sigui petit o gran, ha de tenir autonomia. "La clau és enfocar l'educació no en transmetre informació i continguts, sinó en fomentar la curiositat, l'esperit científic, literari, la resolució de problemes...; els nens, més que acumular informació, han d'aprendre a innovar, a canviar de contingut, a jugar i ensenyar, a equivocar-se i millorar, a preguntar-se i explorar, a descobrir, somiar i fantasejar, a inventar, a comparar, valorar i decidir per sí mateixos, a tenir iniciatives, a expressar-se en tots els llenguatges i, en definitiva, a ser un mateix", afirma *David de Padro*, director del Institut Avançat de Creativitat Aplicada Total i del màster en Creativitat de la Universitat de Fernando Pessoa.

Per aconseguir això, hi hauria d'haver una revolució en l'organització i el funcionament habitual de les escoles; aquelles que es basen en un model directiu i que els professors són instructors i transmissors d'informació.

El professor hauria de seleccionar allò que trobés més atractiu i motivador per als seus alumnes i ensenyar-ho mitjançant una pedagogia d'acció i estratègies creatives.

Les escoles que segueixen el ja anomenat model, tenen el mateix currículum a ensenyar però ho fan des d'un altre enfocament; tot ha de sorgir de la curiositat dels nens i a partir d'aquí, aprofunditzar.

Per a que una educació sigui creativa o no, depèn dels mètodes. L'alumne hauria de fer preguntes noves a partir d'allò que li acaben d'explicar a classe i que aquest pogués fer un treball de la manera que ell considerés més convenient sense que el professor li posés restriccions.

El professor ha de canviar la manera d'explicar a classe implicant-se més emocionalment, ja que si no és així, l'alumne se sent desmotivats i no li interessa, llavors és quan es perd la creativitat, a part del fet que hi ha persones que tenen una predominància en l'hemisferi dret i tenen una lògica distinta.

També és sabut que en altres països, els alumnes són qui decideixen les seves pròpies metes sobre els continguts d'un currículum. És un sistema més lent ja que són els alumnes qui han de donar amb les respostes correctes, però la part positiva és que d'aquesta manera aprenen a partir de l'experiència i no de repeticions.

És lògic que cada nen té el seu nivell i el professor ha d'aconseguir que tots i cadascun dels alumnes de la seva classe, siguin capaços d'aprendre el que s'explica.

Igual que hi ha alumnes amb diferents nivells d'assimilació de conceptes, també hi ha diferents nivells a l'hora d'estudiar. Per millorar aquesta tasca, l'alumne no s'ha de limitar a aprendre's una pàgina d'un llibre, sinó que ha d'utilitzar la seva imaginació per poder fer-se esquemes, mapes conceptuals, i que tot seguit sigui capaç d'explicar-ho.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

En aquest mètode apareix l'aparent problema a l'hora d'avaluar, ja que si cada alumne quan ha de fer un treball, ho fa segons ho consideri més correcte, com ho puntua el professor? La resposta està en què s'ha d'admetre més d'una possibilitat.

És bo avaluar l'evolució i el progrés dels alumnes però sense qualificacions numèriques, ja que aquestes causarien comparacions entre alumnes.

Perquè un alumne sigui creatiu i s'atreveixi a innovar, ha de ser molt segur d'ell mateix i canalitzar molt bé els sentiments. Per això, per a que una escola sigui un espai creatiu, s'ha de tenir molt en compte l'educació emocional dels nens. Se'ls ha d'ajudar a tenir una bona autoestima, a que experimentin sense tenir por d'equivocar-se. També se li ha de donar importància a les disciplines com la dansa, música o pintura per desenvolupar la intel·ligència múltiple i no centrar-se només en l'aprenentatge més racional. Alguns dels principis bàsics són:

- Involucrament de l'alumne en el seu estudi presentant les activitats com un desafiament.
- Llibertat dels nens per poder elegir el que ells considerin necessari per fer un treball. Han d'exercitar la capacitat de prendre decisions.
- A la classe no pot faltar el bon humor.
- Ha d'haver respecte entre els nens ja que no tots són iguals i això ho han de saber i comprendre.
- Qualsevol idea que tingui un nen ha de ser valorada, en cap cas ridiculitzada o menyspreada.
- Per a que un nen pugui involucrar-se al 100% en la seva feina, necessita un temps i aquest ha de ser flexible.
- Tots els nens tenen el dret a donar opinions per així poder fomentar les seves anàlisis i crítiques. En cap cas han de tenir por a estar criticats pels demés.
- L'escola ha de permetre noves activitats sense tenir en compte si el resultat és positiu o negatiu; en el segon cas, els errors han de servir d'oportunitats.
- A l'escola s'han d'ensenyar la fomarcíó intel·lectual i el desenvolupament físic i emocional dels alumnes.
- No s'ha d'avaluar un resultat final, sinó que s'ha de tenir en compte tot el procés i no examinar tots els errors.
- Per a que un nen pugui tenir imaginació i la capacitat de crear, necessita un espai que sigui escaient.

Resulta que, de vegades, els nens es poden trobar en una situació diferent a causa de la metodologia emprada per ensenyar.

Com s'ha vist amb aquest model, els nens tenen total llibertat per poder ser creatius i aprendre a partir de les seves inquietuds i així tenir ganes d'aprendre i de considerar l'escola com un lloc agradable on pots conèixer persones, però, també un lloc on poder crear el què se'ls passi pel cap amb la certesa que no seran criticats pels demés i seran valorats pels seus professors.

A diferència d'això, per la metodologia que pot tenir una escola, aquesta llibertat, desapareix. És el professor qui diu quina tasca hauran de fer, però no sols això, sinó com l'hauran de fer. Els alumnes, i més si són petits, s'acostumen a això i es basen a fer el que el mestre ha manat, els hi agradi o no.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Aquesta situació, en un futur repercutirà negativament en els que al passat varen ser els alumnes. En el moment en que es trobin la llibertat, potser tindran por d'innovar pel temor a equivocar-se i a ser ridiculitzats i per tant es quedaran en la seva zona de confort, basant-se a fer el que des de ben petits se'ls ha ensenyat.

3.4. Mètodes d'aprenentatge

3.4.1. Racons

Aquest mètode es una estratègia metodològica i organitzativa de treball a l'aula per millorar la participació activa dels alumnes en la construcció dels seus coneixements. Els racons afavoreixen l'autonomia i responsabilitat de l'alumne, la seva participació, l'atenció a la diversitat, l'estimulació del raonament lògic i deductiu a partir de l'experimentació i el desenvolupament de l'esperit de recerca.

Els racons de treball tenen unes característiques les quals són un canvi en l'organització d'espai i temps, ja que es divideix l'aula en diferents àmbits i cada racó té una certa durada. Hi ha un canvi en l'estructura del grup de la classe perquè aquest es divideix en subgrups, i sobretot, l'alumne pot escollir què vol fer.

Els **antecedents** al que avui és conegut com "racons" els podem trobar en les alternatives a l'escola tradicional al llarg de la història.

- Escola Freinet: (grup de treball internivells de 3 a 4 alumnes).

És una pedagogia renovadora, natural, paidològica⁷, metodològica i anticapitalista. Pretén una renovació en l'ambient escolar i en les funcions dels professors. El seu objectiu és que els nens aprenguin fent, facin pensant.

L'escola de Freinet proposa una escola per a la classe treballadora, amb interessos populars, democràcia interna, cultura democràtica i participativa, sense imposicions, i sense la domesticació de l'escola capitalista.

L'objectiu de l'escola popular és ajudar a les potencialitats dels individus. Es crea un procés educatiu centrat en el nen i la funció del professor.

Per Freinet el coneixement és l'acció, experiència i exercici. L'educació ha de ser una educació-joc que compleixi els interessos del nen, si el treball-joc no pot realitzar-se, s'ha de canviar per joc-treball; és a dir, a partir del joc.

El tret més característic de Freinet és que defensava la igualtat entre nens i adults. Aquests últims, no per ser més grans havien de comportar-se de manera autoritària ni superior. També li donava molta importància a la llibertat i respecte en els nens, ja que el nen ha de tenir llibertat a l'hora de treballar i prendre les seves decisions, tot i que no sempre ho faci bé.

⁷ Paidologia: és la ciència que s'encarrega d'estudiar tot el relatiu amb la infància i el bon desenvolupament físic i psíquic.

Aprenentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Per a Freinet, el treball és important en l'educació, ja que és una manera de satisfer les necessitats de l'home i de preparar-se per al futur.

Les tècniques que proposava, es van veure afectades per la situació de l'època. Aquest era un pedagog d'idees d'esquerreres i socialistes, ja que va estar influït per les corrents obreres i per això va voler crear un canvi.

Està clar que per Freinet era més important la pràctica que la teoria. Les seves tècniques van ser molt criticades per la societat i per l'Església i la religió catòlica ja que proposava una escola laica.

- Dewey: Dewey va estar influenciat per *Hegel*, *Peirce* i *Darwin*. L'ideal fonamental d'aquest autor és la pedagogia centrada en l'alumne enlloc d'una pedagogia centrada en el programa. L'alumne ha d'aprendre amb ("learning by doing") amb noves metodologies d'ensenyament que havien de canviar la realitat social.

L'Escola Dewey va ser útil en el camp de les proves per la psicologia funcional. Va crear un nou mètode basat en la praxis⁸ i l'experiència, conceptes de gran importància en la pedagogia de John Dewey.

- Escola de Detroit: rep importància en les escoles que treballen en ambients, ja sigui a l'aula o en ambients de treball com la biblioteca o el gimnàs.
- Treball en equips Cousinet: es tracta d'un sistema organitzatiu. Cousinet va esdevenir el creador del mètode de treball lliure en equip, també va ser un dels fundadors de la nova educació, va ser un moviment que va modificar el sistema tradicional de l'ensenyament des del segle XVIII. Segons aquest "el nen és el seu propi educador i és sobre ell que ha d'actuar".

- Claparède: concepció funcionalista. Importància de saber "per què serveix?", l'interès és el motor de l'educació. Claparède es va centrar en l'interès infantil, en el procés d'aprenentatge i va proposar la convivència que els professors anessin a la Universitat per familiaritzar-se amb els mètodes psicològics d'observació dels nens.
- Escola Montessori: es basa per l'actuació del nen i l'observació del professor. El propòsit d'aquest mètode és lliurar el potencial dels nens per a que es puguin autodesenvolupar en un ambient estructurat.

⁸ Praxis: nom que serveix per indicar la contrarietat a la teoria

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Troblem diferents **tipus** de racons segons:

- L'organització temporal: hi pot participar tot el grup multitudinàriament o tota l'escola.
- L'activitat: pot ser un racó de construcció, de fitxes, de joc simbòlic, d'exposició, obra de teatre...
- La finalitat: si es vol emfatitzar l'habilitat o les competències.
- Els continguts curriculars: el racó pot ser un complement del treball a l'aula (ampliació i reforç), o es pot basar en continguts específics.
- L'agrupament de l'alumnat: trobem **racons individuals** on la tasca la realitza un nen i aquest s'ha de saber organitzar i **racons col·lectius** on els nens han d'aprendre a compartir, han de saber prendre decisions col·lectives, han d'escoltar i cedir a les propostes d'altres i hi destaca el diàleg.

3.4.2. Treball cooperatiu

Es caracteritza per la col·laboració dels alumnes.

El treball es realitza en grups petits i hi predomina una organització del treball. El tema sobre el qual treballaran, ha de poder dividir-se per a que tots tinguin una feina en la que centrar-se, per això s'han de posar d'acord els integrants del grup per escollir quina tasca voldran fer i com la faran. Després d'haver fet cada alumne la seva part, hauran de treballar tots junts per tal d'ajuntar totes les parts. Hauran d'elaborar un dossier de

recopilació, crear mapes conceptuals per reunir totes les informacions obtingudes, i fer resums. Finalment, cada grup ha de fer una exposició mostrant el seu resultat final.

El docent només observa el grup, ha de guiar l'equip per tal que puguin comprendre el text, ha de proporcionar la informació necessària, i ha de potenciar que els alumnes siguin qui controlen el diàleg. Cadascú dintre del grup té la seva tasca i la seva responsabilitat, ha d'haver una interdependència positiva.

Els alumnes dintre de l'equip tenen un rol, aquest pot ser: secretari, coordinador, controlador, portaveu i observador. També hi ha una part d'autorreflexió en la qual els alumnes poden prendre decisions d'ajuda i millorar les relacions de treball i les tasques assignades.

Aquest mètode promou l'aprenentatge afectiu, crea un augment en la satisfacció dels alumnes gràcies a haver pogut aprendre a través de la seva experiència, adquireixen habilitats orals, millora l'autoestima d'aquests ja que guanyen més confiança en ells mateixos.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Hi ha tres tipus d'agrupaments: equips de base, equips esporàdics i equips d'experts.

3.4.3. Treball amb portafolis

Consisteix bàsicament en el recull de les habilitats i evidències que un alumne ha après durant un període de temps d'una matèria. En aquest portafolis també hi ha un recull de reflexions i valoracions fetes per aquest alumne. A través de les reflexions, l'alumne analitza el procés del seu treball, considera el seus punts forts i els dèbils i explica com aprèn. Aquesta reflexió marca la diferència entre un portafolis d'aprenentatge i un recull de treballs o el típic quadern d'exercicis,

Aquest portafolis reflecteix l'esforç de l'alumne, el seu progrés, els seus coneixements. El resultat és un document compacte, organitzat estratègicament, que evoluciona qualitativament per reflectir el procés d'aprenentatge.

És un sistema d'avaluació. Aquest crea hàbits de treball, organització i sistematització del material produït.

Fa possible l'intercanvi d'informació entre els alumnes i afavoreix l'aprenentatge cooperatiu.

Aquest mètode desenvolupa la capacitat crítica i incrementa l'autonomia de l'estudiant ja que aprèn a autoavaluar-se per poder millorar al llarg del procés de l'aprenentatge.

Aquest portafolis està integrat per uns elements:

- Una portada i una taula de continguts
- Una explicació general dels continguts del portafolis amb les mostres evidents de l'aprenentatge
- Fulls d'autocorreccions i observacions
- Futurs objectius envers a l'aprenentatge que es planteja l'estudiant
- Comentaris i avaluacions del professors i dels integrants de la classe.

3.4.4. Treball a partir de l'estudi de casos

Els alumnes que utilitzen aquest mètode retenen molt millor la informació, els coneixements adquirits, saben comunicar les seves idees i propostes de manera més eficaç, aprenen a analitzar els problemes d'una manera més crítica, milloren la seva capacitat per prendre millors decisions, tenen més curiositat per les coses i per tant augmenten les seves ganes d'aprendre.

És molt important el respecte entre les diferents opinions i creences.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Aquest mètode entrena als alumnes a l'hora de crear solucions vàlides pels problemes d'una realitat futura.

Això vol dir que no aporta les solucions al 100%, sinó que fa que l'alumne pensi i contrasti les seves conclusions amb les dels seus companys. Es fomenta la col·laboració de l'equip tant en el treball com en la presa de decisions i es pot realitzar a través de tècniques de rol o de simulació.

Aquest mètode vol desenvolupar:

- Interrelació de la teoria de l'assignatura a través de l'anàlisi del cas plantejat.
- Saber fer el vincle teòric-pràctic dels conceptes treballats en una assignatura.
- Que l'alumnat adquireixi experiències i sigui conscient de les problemàtiques que es pot trobar en la pràctica professional.
- Motivar als alumnes a reflexionar sobre el seu futur professional i siguin capaços de veure les possibles conseqüències de les seves accions.
- Saber treballar en grup amb la reflexió i l'anàlisi col·laborativa.
- Millorar la capacitat de poder exposar les pròpies idees oralment.

3.4.5. Laboratori de materials

Aquest mètode és molt útil en moltes matèries i requereix una flexible gestió dels espais i del temps. L'alumne té l'oportunitat de fer un treball autònom, actiu i col·laboratiu. Permet el treball de les diferents competències.

L'objectiu és millorar l'aprenentatge dels nens amb l'experimentació, llibertat d'elecció i col·laboració. Es tracta de crear una motivació a l'alumne. El seu origen és troba en *Learning Labs, Fablabs...*

Per poder dur a terme aquest mètode l'organització i l'estructura de la classe s'ha de modificar, ha d'haver espai, il·luminació i les taules s'han de ficar en línia per poder agafar el material necessari d'una forma organitzada. L'espai també pot ser fora de classe, a un espai on altres professors i alumnes puguin veure com treballen.

És una manera de trencar la monotonia de les classes convencionals.

El millor mètode és el de la caixa de continguts a fi de poder reunir els materials necessaris per a cada projecte. A través de cada caixa, els nens aprenen continguts diferents i així augmenta el seu nivell de coneixements. És una manera de promoure la participació activa de l'alumne en el seu propi aprenentatge. La funció del professor és oferir recursos, experiència, però en cap moment els imposarà, simplement els deixarà a la disposició dels alumnes en cas que aquests ho necessitin.

Aquí entra en joc el error/assaig/aprenentatge, què significa? Doncs que al poder experimentar, és molt probable que els alumnes no ho facin bé a la primera, és a dir, que facin errors i gràcies a aquests errors, aprenen. És una manera de fer veure als nens que l'error i l'assaig no és un fracàs, sinó un camí cap a l'aprenentatge.

3.4.6. Treball per projectes

Aquest mètode consisteix en la realització d'una sèrie d'activitats per arribar a la resolució d'un problema. Es fan grups cooperatius, els quals ho realitzaran a partir d'un tema d'una matèria concreta o d'un treball interdisciplinari.

És una manera de fer les coses que sorgeixen de forma natural a les classes; és una altra mètode per posar els alumnes a treballar.

S'ensenya a donar sentit als problemes dels infants sobre ells mateixos i el món. És un avantatge, ja que quan siguin adults, aquests

podran resoldre diferents situacions que es trobin al llarg de la seva vida, perquè amb aquesta metodologia els nens es posen davant els problemes i obstacles que el grup ha de resoldre per arribar a una finalitat.

L'alumne té l'oportunitat de prendre consciència d'allò que sap i de desenvolupar la capacitat per poder seguir endavant en qualsevol ocasió.

En el treball per projectes, l'educador o professor, no té altre paper que el d'orientar i ajudar, mai prendrà una decisió, ja que aquesta l'han de prendre els alumnes.

Per poder parlar del treball per projectes, hem de parlar de globalització, perquè aquesta sorgeix de la necessitat de poder trobar una connexió entre la pràctica i la teoria.

Aquest mètode se centra en conceptes matemàtics, conceptes d'escriptura i lectura, llenguatge musical, psicomotricitat i altres competències que es donen a educació infantil.

El que es farà a classe no serà perquè "és el que toca fer avui", sinó, perquè és el que sorgeix de la necessitat dels alumnes d'aquell moment o de coses sobre les quals volen aprofundir més.

El treball per projectes estimula als infants a ser responsables amb el seu aprenentatge, perquè aprenen els valors de la vida, a compartir i a conviure amb altres persones; els motiva a ser participatius, gràcies al professorat, els nens han de tenir la motivació per voler aprendre més; afavoreix el diàleg i la comunicació a l'aula perquè els nens parlen entre ells i d'aquesta manera aprenen a ser actius amb el seu aprenentatge. El diàleg ha de ser molt important ja que ajuda a construir una estructura estable del coneixement adquirit. Per aconseguir-ho, el mestre ha de ser empàtic i poder comprendre les diferents opinions dels seus alumnes. Els professors han d'ajudar als nens en cas d'algun problema o obstacle que sorgirà durant el seu procés de treball. És molt important que quan els alumnes es trobin davant un problema, aquests puguin identificar-lo i trobar una solució al respecte.

Gràcies a aquest, els nens guanyen confiança en ells mateixos, ja que veuen la seva capacitat per poder abordar un projecte. És una manera de potenciar l'autoestima i l'esperit crític.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Dintre de l'aprenentatge, a banda dels mètodes, també trobem tipus d'aprenentatges segons les característiques dels nens, és a dir, que si un nen és hiperactiu, s'hauran de canviar les activitats proposades amb més freqüència que si ens trobem amb un nen que no sigui hiperactiu.

Ens trobem tres tipus d'aprenentatge, aquests són:

Auditiu: en aquests grup, hi ha nens que aprenen molt més escoltant, són nens als que els agrada parlar i es pot ensenyar a que es motivin i s'ajudin donant-se consells a ells mateixos, es pot reforçar oferint-los audiollibres.

Seguim amb el segon grup:

visual: ens trobem amb nens que aprenen molt millor a partir del que veuen, és a dir, recordaran molt més una imatge que no un text explicant

aquella mateixa imatge.

I per últim ens trobem al tercer i últim grup, aquest és:

Quinesiològic: això significa que els nens que aprenen d'aquesta manera, són nens que han de fer, és a dir, si se'ls ensenya sol teoria, se'ls farà molt difícil i avorrit aprendre, en canvi si combinem aquesta teoria amb una part pràctica, aprendran d'una forma més ràpida i més òptima.

3.5. Sistemes educatius

3.5.1. Evolució dels sistemes educatius

Al 2005 l'educació a Europa va patir un període de tensions i incertesa. Molts dels problemes que es veuen en l'àmbit de l'educació europea, venen dels problemes i preocupacions de la societat europea.

Tots els sistemes educatius tenen les característiques del descontentament, malestar, preocupació. Ningú està content amb el sistema educatiu de les escoles, del seu país, de les reformes d'aquest, etc. És habitual tant en els països amb bons resultats en els rànquings internacionals com en els països que estan en posicions més baixes.

Fins i tot a Finlàndia o el Japó, països amb molt bons resultats, hi ha preocupacions pel funcionament d'algunes escoles i per qüestions de violència, abandonament escolar, etc.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

D'un temps a aquesta part, es pot observar que Europa s'ha obsessionat pel control dels resultats, la valoració del professorat i l'alumnat... i això té com a conseqüència una confrontació amb els països de la OCDE⁹.

Anys enrere es podia veure que la política educativa creava igualtats d'oportunitats, integració, però a temps d'ara es pot observar que això ha fet un gir i que ara es fomenta la competitivitat i competència econòmica.

Els avenços educatius en les darreres dècades han sigut molt notoris. Per exemple, si ens fixem en l'educació secundària, podem veure que al segle XX, aquesta era reduïda i només hi podia accedir entre un 5 i un 10% dels europeus. Després de la Segona Guerra Mundial, aquest percentatge va augmentar a un 15% i ara ja se supera el 90%.

En aquests temps, l'educació secundària està destinada a tots els estudiants, no com abans, que només hi podien accedir els privilegiats. Aquesta és una continuació de l'educació primària i en alguns països com Alemanya és obligatòria fins als 18 anys.

Tot i això, també hi ha unes taxes de fracàs escolar molt elevades, com per exemple en Espanya, Itàlia i Portugal. El nombre de lectors és reduït i els lectors solen ser els més joves gràcies a les lectures obligatòries, els qui més llegeixen treuen més nota.

Als anys cinquanta va haver un gran creixement de la demanda educativa. Als anys noranta va haver el problema de la sobreeducació a Europa, és a dir que hi havia molts diplomats i llicenciats. Aquí es va descobrir que l'educació no era la solució per a tots els mals i que sobretot no eliminava la pobresa.

Durant les dècades dels anys vuitanta i noranta, els sistemes educatius no van rebre recolzament polític i financer. Es van fer grans reformes de cost elevat que finalment no tenien la financiació suficient.

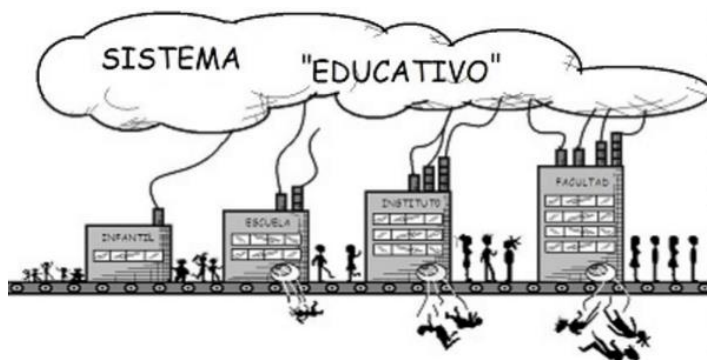
Va haver una situació contradictòria perquè la UNESCO volia incrementar l'esforç als sistemes educatius però els governs no volien contribuir.

Va ser una època de crisi per als sistemes educatius.

Actualment hi ha problemes més variats a Europa relacionats amb la interculturalitat i la integració de minories.

Des de la meitat dels anys noranta, els sistemes educatius europeus estudien el problema de la qualitat i de la gestió de la qualitat.

3.5.2. Crisi dels sistemes educatius

Tots els països pateixen processos de transformació de l'educació, i moltes vegades aquests processos esdevenen crisis del propi sistema.

La situació actual no es pot anomenar crisi formalment, però sí que es pot veure que

⁹ OCDE: Organització per a la Cooperació i Desenvolupament Econòmics. Fundada el 1961, agrupa 34 països i es proposa crear polítiques per millorar el benestar social i econòmic de les persones.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

l'estabilitat tradicional i el consens social dels sistemes educatius europeus de més tradició i prestigi estan sent alterats.

Els sistemes educatius europeus van néixer com una necessitat en lo polític i social dels estats nacionals. En altres casos, van sorgir per l'evolució d'iniciatives d'àmbit local, municipal, o per confessions religioses. Els estats van organitzar les iniciatives amb un sistema educatiu diferent als d'origen centralitzat. Aquests dos models porten a una universalització i democratització de l'educació que s'acaba convertint en un Estat del benestar.

Durant molts anys, des dels anys cinquanta, els sistemes educatius han viscut diferents etapes. Primerament una etapa de molta demanda educativa per tota Europa, molts llicenciats, però després del punt àlgid sempre hi ha una decaiguda.

Els governs no volien col·laborar i van congelar les despeses. Molts sistemes educatius i governs van agafar d'exemple les polítiques conservadores del Regne Unit, reduint les despeses, i la incorporació de formes pròximes al mercat en l'estructura educativa.

Aquesta situació està canviant ja que ha augmentat la preocupació dels organismes internacionals i de molts governs pel descens en els nivells de formació i el fracàs en l'ensenyament a secundària.

Es pot dir que la crisi ha augmentat. Hi ha antics factors polítics i socials que adopten noves formes, problemes econòmics, tecnològics, demogràfics i conflictes ètics.

A Europa a part del descontentament creat per les tensions en els sistemes amb pitjors rendiments, hi ha el debat originat per les disfuncions entre necessitats i respostes del sistema educatiu.

Es pot afirmar que hi ha una crisi educativa i es pot considerar un crisi estructural en una societat tant canviant.

3.6. Causes del fracàs escolar

Les causes del fracàs escolar poden ser diverses, però primer, què és el fracàs escolar? Aquest fenomen es dona quan un nen no arriba al nivell de rendiment i pedagògic proposat per a la seva edat, tot i que s'ha de dir que els alumnes no són la causa del fracàs escolar sinó que són els qui sofreixen les conseqüències del fracàs escolar.

Per a que aquest es doni es necessita nens amb dificultats i accions educatives poc encertades.

Es pot mesurar amb les notes, a partir de la quantitat de suspensos que té un nen. Es considera fracàs escolar quan un nen suspèn més de dues assignatures, que és el número necessari per fer que l'alumne repeteixi curs.

Troben diferents tipus de fracàs:

- Fracàs primari: aparició de problemes en el rendiment dels nens a l'època de primària degut a la immaduresa, problemes que normalment es resolen amb el pas del temps o es converteixen en la base del fracàs permanent.
- Secundari: problemes que apareixen després d'una temporada d'una escolarització molt bona deguts als canvis que pateix l'alumne, ja sigui l'adolescència, o algun fet puntual que intervé a la vida del nen.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

- Circumstancial: el fracàs és aïllat i per tant s'han de trobar les causes que l'origen per poder ficar algun remei o solució.
- Habitual: són els suspensos, una mala escriptura, mala pronunciació, mala lectura, baix nivell intel·lectual, problemes personals, retràs en el desenvolupament de la psicomotricitat, etc.

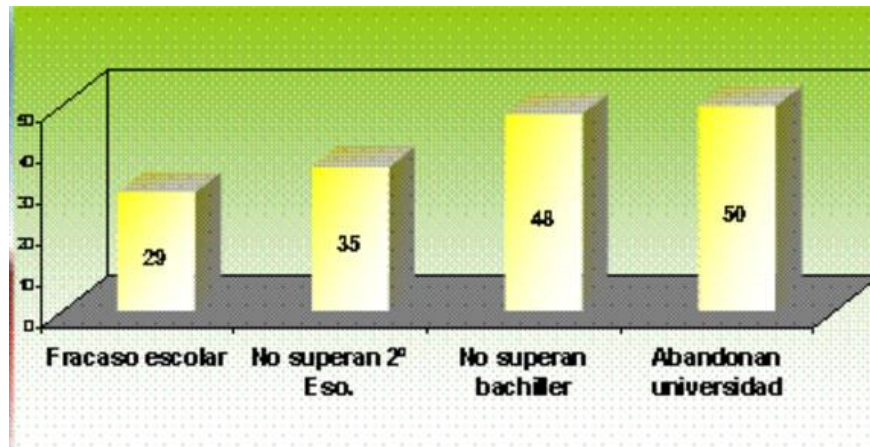
Llavors, les causes del fracàs escolar es poden dividir en diferents categories:

- Dificultats de l'estudiant: les més freqüents són els problemes com la dislèxia, dèficit d'atenció o problemes de visió o d'audició. La manera de poder solucionar-ho és detectar-ho com més aviat millor perquè sinó els adults el poden fer perdre la motivació dient-li que és un gandul o que no val per estudiar i pot ignorar les classes. Referint-nos a la motivació, és un aspecte molt important ja que si un alumne perd la motivació i troba les classes avorrides, no li veurà el sentit a estudiar. També influeixen la depressió i l'estat anímic de l'alumne.
- Error en el sistema educatiu: alguns diuen que el sistema educatiu d'Espanya no és el més adequat per millorar els resultats dels alumnes. El nostre país és el primer país de la Unió Europea amb la taxa d'abandonament més elevada (veure gràfic). Els governs sempre han tingut l'objectiu de reduir aquesta taxa aprovant diferents lleis que mai han resultat ser les adients. Molta responsabilitat la tenen els professors ja que són qui tenen els coneixements que poden oferir als estudiants i són els encarregats de fer que la motivació d'aquests no decaigui.
- Causes socioeconòmiques: molts estudis demostren la relació de la situació econòmica de les famílies i el rendiment dels alumnes. El diner és un factor molt important, ja que si la família no en disposa, no pot pagar els estudis dels fills i aquests han d'abandonar-los i introduir-se al mercat laboral sense una gran formació.
- Problemes conjunturals: aquí hi apareixen els acosos com el bullying. Alguns alumnes tenen problemes anímics, han viscut alguna etapa negativa que no volen recordar i aquí és molt important el recolzament de les famílies i els professors dels respectius centres.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

GRÀFIC DEL FRACÀS ESCOLAR A ESPANYA

Font: www.psicopedagogia.com

Les últimes dades parlen d'un 29% de fracàs escolar, que és molt superior a la mitjana europea. Concretament, només ens supera Portugal. I quedem molt lluny del 7% de Suècia, per exemple. A secundària, un 35% dels estudiants no acaben amb èxit 2n d'ESO, i el 48% no superen el batxillerat. A la Universitat, l'abandonament d'estudis es troba al voltant del 50%.

4. Experiència a l'escola Tonucci de Lleida

4.1. Marc teòric

Per poder explicar la part pràctica d'aquest treball és necessari que primerament es parli del pedagog Francesco Tonucci, el nom del qual és el que duu aquesta escola. L'escola Tonucci utilitza la seva metodologia juntament amb la de Maria Montessori.

Francesco Tonucci (Fano, 1940). Pensador, psicopedagog i dibuixant italià. Ha escrit molts llibres sobre la funció i el paper dels nens en la societat de mateixa manera que ha publicat molts articles en diverses revistes italianes i estrangeres.

Va estudiar pedagogia a l' Universitat Catòlica del Sagrat Cor a Milà. Als 28 anys li van donar una distinció en

aquest camp i va començar a ironitzar amb la sàtira la realitat de l'escola amb el nom de "Frato" nom que ve de les primeres síl·labes del seu nom. Aquets, Frato, viu en el cor i el cos de tots aquells adults que consideren que els nens són el futur i aquests han d'aconseguir un futur plausible.

Va exercir de mestre i al 1966 va ser investigador en l'Institut Psicològic del Consell Nacional d'Investigació. Més tard en aquest institut, va poder presidir el Departament de Psicopedagogia, que és el que s'encarrega de portar el programa d'educació ambiental.

Les investigacions se centren en el desenvolupament cognitiu dels nens, el seu pensament, comportament i **la relació entre la cognició dels nens i la metodologia educacional**.

Al 1991 va iniciar el projecte de la "ciutat dels nens" en el qual el punt de referència eren els nens. Va ser un projecte de gran èxit i el mateix any va ser anomenat president del "Comitè Italià de Televisió i Menors" que defensa la protecció dels nens.

És col·laborador de la Ciutat de la Ciència de Nàpols per "el taller dels petits" i col·laborador científic en el projecte "El museu dels nens". El van anomenar professor *honoris causa*¹⁰ de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Pontifícia Universitat Catòlica de Lima.

Francesco i la seva esposa, que és mestra, observen i aprenen dels seus fills i néts.

Aquest remarca la necessitat de jugar i li fa llàstima la solitud del nen. Ja que els adults programen la vida dels nens mil·limetradament sense cap fonament ni resultat i fan que els nens no visquin com el que realment són.

¹⁰ Honoris causa: títol concedit per les universitats honoríficament per al reconeixement el mèrit d'una persona.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Demana el respecte pels articles 12¹¹ i 31¹² dels Drets dels Nens i creu que un model escolar més democràtic té més avantatges. La vertadera escola segons Tonucci, és aquella que forma ciutadans i això s'aconsegueix donant la paraula als nens.

Al 1968, com s'ha mencionat anteriorment, Tonucci va crear el personatge de Frato qui vol veure el món des dels ulls dels nens, vol fer notar als nens que normalment callen per denunciar els errors que els adults cometem.

Tonucci ha aconseguit gràcies a la creació d'aquest personatge que els adults puguin veure amb els ulls d'adults i de mestres el món en el què vivim.

Francesco Tonucci vol que les experiències viscudes pels nens a la seva vida quotidiana siguin útils a les classes, aquestes experiències també es poden utilitzar per dur a terme investigacions i trobar la resposta que serà el que s'aprengui durant la pràctica.

Proposa unes modificacions per a la forma i la manera de treballar a les escoles i critica l'escola actual. Les seves idees principals són:

- No manar massa deures. Els nens han de tenir temps lliure a les tardes per fer coses diferents i així poder explicar-ho als amics al dia següent a la classe.
- Donar més poder i llibertat als nens per tal que puguin aprendre amb les seves experiències.
- Està a favor de la lectura en veu alta dels llibres de text a les aules.
- Defensa que els nens no són com un recipient buit que s'ha d'emplenar de coneixements; al contrari, aquests ja tenen els seus propis i les seves vivències i s'ha d'aconseguir poder crear coneixements nous entre tots i escoltar-los. La diversió s'ha de fomentar dins de l'escola, cosa que no es fa massa.
- La idea està en centrar-se en allò que el nen sap fer, ja que així creixerà la motivació d'aquest i la frustració serà menor, amb això en un futur s'aconseguiran persones més segures d'elles mateixes.
- Els professors han de recolzar aquests ideals i ha d'incloure la família i recolzar el treball en equip.

Segons Tonucci l'educació no ha de ser entesa com una inversió per al futur, és fonamental aconseguir un canvi pedagògic. Pensa que el paper del professor s'ha de ressaltar i que aquest és una persona molt important ja que molts nens passen més hores amb el professor que amb els pares durant el dia.

El pedagog diu: "L'escola ha d'estar ajustada a les seves necessitats, en la qual es faci més en menys temps. No pot ser que després de sis hores de classe els nens arribin a casa amb deures. Els nens han de fer coses a casa, però coses que sàpiguen fer ells sols. Si tots els nens fan les mateixes activitats i veuen la mateixa tel·levisió, després a l'escola no tenen res que contar als seus companys".

¹¹ Article 12: el dret a la llibertat d'opinió

¹² Article 31: el dret al temps lliure

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Il·lustracions creades per Francesco Tonucci:

UNA ESCUELA ALTERNATIVA

Portada del llibre "La ciudad de los niños"

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

4.2. Escola Francesco Tonucci

Durant els mesos d'octubre, novembre i principis de desembre, he desenvolupat la part pràctica d'aquest treball anant a l'escola Tonucci els dimarts, dimecres i dijous per les tardes.

M'he centrat en un dels grups de p5, aquest és el grup dels gegants. A la classe hi ha 25 alumnes, és una classe bastant homogènia i tots tenen la mateixa edat. A la classe trobem nens i nenes de diferents caràcters i amb algunes dificultats que altres alumnes no tenen. Com podem veure a la imatge, hi ha un racó de l'aula dedicat als gegants, ja que és la temàtica i el nom d'aquesta classe del curs de p5.

Com és l'estructura de la classe?

La classe té diferents parts: l'aula és un espai ampli on hi ha una part lliure de taules on els nens s'asseuen al terra per fer alguna activitat o per escoltar a la mestra.

Al llarg d'una paret es troben el calendari, tots els noms dels nens de la classe, el dia en què estan, i una cosa que em va sorprendre: hi ha quatre cartolines amb quatre estats diferents: enfadat, trist, content i espantat. Això serveix per a què els nens en qualsevol moment puguin expressar com se senten ficant el seu nom a la icona corresponent i l'horari de les classes. També hi ha els números, que són els que utilitzen per indicar quants nens hi ha a la classe cada dia, i no podem oblidar el mapa de Lleida.

Aprenentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Al costat de la zona "lliure" està la zona amb les taules i les cadires de la seva mida on els nens s'asseuen en grups de 4 i és on fan els treballs encomanats, ja sigui escriure alguna cosa, fer manualitats, dibuixar o qualsevol cosa que proposi la professora. Els nens poden ficar-se cada dia a la taula que vulguin i amb els companys/es que vulguin, no tenen un lloc fix.

El lavabo dels nens es troba dins de la classe, és a dir, no cal que els nens surtin al passadís per anar-hi. Cada classe disposa del seu lavabo propi i la seva aixeta pròpia. Els nens poden anar al lavabo i a beure aigua quan els hi sorgeixi la necessitat. El wc no està a la vista de tothom, sinó que hi ha una porta, tot i que per als nens no és

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

necessari. Com es pot veure a la fotografia, també tenen sabó per quan han de rentar-se les mans i una tovalloleta per eixugar-se les mans. El lavabo es troba just al costat.

I en la mateixa classe hi ha un racó dedicat a la música. És un lloc on estan penjats els treballs dels nens sobre la música, sobre diferents estils de música, instruments musicals separats en famílies d'instruments i alguns dibuixos de cantants fets per ells mateixos. A partir de les imatges dels instruments amb el seu nom escrit i en diferents cartolines de diversos colors, es pretèn assolir una manera de diferenciar i identificar-los fàcilment.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Seguint en l'àmbit de la música, podem observar que han fet una manualitat utilitzant una caps de cartró, un tub, cordes i una mica d'imaginació per poder crear una guitarra. Aquestes es guarden en una taula de la classe i quan tots els companys les tinguin fetes, se les podran emportar cap a casa i ensenyar la seva creativitat.

I com és el funcionament de les classes?

A les 15:00h del migdia sona una cançó com a timbre. Els nens entren a les seves respectives aules rebuts per les seves professores. Un cop han deixat els abrics als penjadors, tots els nens es fiquen en rotllana al terra mentre sona una cançó tranquil·la per tal que es calmin una mica abans de començar la classe. Un cop aquesta ha acabat, tots els nens diuen "bona tarda".

Pels matins, els nens conten quants companys hi ha a la classe i escriuen el número a la pissarra, el motiu és que el dia que facin un simulacre, hauran de sortir al pati i hauran de comprovar si s'ha quedat algú a dins de l'aula. Amb aquesta activitat diària els nens reforcen els conceptes matemàtics, ja que han de pensar quin número va després de quin i quina quantitat representa.

A l'hora del menjador, els nens poden triar entre dues opcions: o fer racons on poden dibuixar o poden sortir al pati.

El treball de classe s'organitza en base a la pròpia reflexió, ja comencen a ser grans i es comencen a preguntar el per què de les coses. Tot gira al seu voltant i treballen aspectes propers a ells que tinguin sentit. La seva forma de treballar és global. Les assignatures de primera necessitat, que són les matemàtiques, l'anglès i el català; surten de les seves pròpies necessitats. És a dir, si volen saber el pes d'algú, quines són les expressions orals, etc. Els mètodes que utilitzen es basen en l'experiència, les

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

vivències, els pensaments, el parlar, el reflexionar... i mitjançant aquests, aprenen a fer hipòtesis.

A l'àrea d'educació infantil al Tonucci es fan dues avaluacions: una al primer trimestre i una altra a l'últim. Durant el curs es van fer tutories amb les famílies i és una avaluació continuada perquè d'aquesta manera veuen el desenvolupament dels alumnes respecte a si han assolit els conceptes proposats, si els ha costat més o menys, etc.

A la classe de vegades hi ha una vetlladora. La raó és que hi ha nens que necessiten una educació especial i s'haurien d'acostumar a establir vincles amb diferents persones. Donen un suport a l'aula només en hores determinades i són una gran ajuda per als nens que necessiten més atenció per algun motiu.

Els nens treballen respectuosament ja que cadascú té el seu nivell. Hi ha nens que saben escriure millor que d'altres, que entenen les coses més ràpid; però en tot cas, els nens es respecten entre ells mateixos.

Quan vaig començar a anar-hi, estàvem a la tardor i aquest era un dels temes que treballaven a la classe. Els nens portaven coses per mirar i parlar relacionades amb la tardor i també feien activitats relacionades amb aquesta.

Vaig veure que a la taula tenien una caixa amb castanyes i no era precisament perquè formessin part de la temàtica, sinó perquè amb les castanyes aprenien conceptes matemàtics. Les utilitzaven per fer numeracions, divisions, sumes...

Després de tenir uns quants dies les castanyes, aquestes van ser substituïdes per un moniato, que era un regal de p4, i amb aquest van haver de pensar què passaria, què farien amb el moniato, etc. Aquesta activitat reflexiva actuava com a motivació per tal de pensar sobre les diferents alternatives existents, les seves conseqüències i, en base a això, aprendre a fer hipòtesis.

Quan s'apropa l'hora de marxar, els nens guarden les seves bates als penjadors o a les motxilles i tornen a seure en rotllana mentre la professora fica una cançó relaxant. A les 16.30 sona el timbre, que és una cançó animada.

Com bé s'ha dit, els continguts de la classe sorgeixen de les curiositats i necessitats dels alumnes. Per tant, mentre que un dia van parlar sobre què eren les cartes, com es feien i com s'enviaven; un altre dia van aprendre a diferenciar entre dos tipus de niu, un de colom i l'altre de pardal.

Quan els alumnes fan alguna sortida, ja sigui a l'Escorxador o a la Diputació (sortides que han fet durant la meua estada), aquests, al dia següent o al mateix dia, comenten la sortida a la classe i tot seguit es disposen a fer un dibuix relacionat amb allò o expliquen què han fet sota unes fotos que els hi faciliten per a poder penjar-ho a la finestra de la classe i que ho llegeixin els pares en portar els nens a l'escola. Saber què ficar en aquelles explicacions i si finalment les redacten, és elecció dels alumnes.

A partir del dia 3 de novembre, començava l'activitat d'**internivells**. Això significa que es fan grups barrejats entre tots els nens de la guarderia i se separen per temàtiques o activitats. Aquest grups es diferencien per colors, cada color és una activitat diferent, així que trobem:

- Joc simbòlic (metges i restaurant): els grups de color vermell i verd.
- Art i experimentació: grups de color groc i rosa.

Abans que comencés aquesta activitat però, dimarts i dijous es feien altres coses. Per exemple, per aprendre matemàtiques en grups de set nens, més o menys, anaven a

Aprenentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

una classe separada amb una professora i posaven en pràctica el **Projecte Quinzet** de **Lluís Segarra**. Aquest consisteix a fer una prova inicial i una final, de caràcter individual, i és de càlcul mental sense la utilització del material. No obstant, a l'escola Tonucci pensen que és més pedagògic fer-ho en grup (grups per nivells dels alumnes) i amb l'ajuda de materials. L'objectiu és aprendre a raonar, ja que sinó molts nens s'acostumen a l'assaig-error.

El projecte inicial és una bateria de preguntes per veure l'evolució del càlcul mental, des de infantil fins a secundària.

Els nens han de ser capaços d'explicar com han arribat a la conclusió i per això, es poden ajudar entre ells. És una manera senzilla d'introduir-los a les matemàtiques.

Jo vaig poder assistir-hi amb un grup en el que la majoria tenia un nivell bastant elevat. La professora es disposava a fer preguntes, aquestes bàsicament eren de meitats i alguns nens no sabien veure-ho.

Va haver una mica de polèmica, ja que alguns nens deien que fer la meitat era sumar ja que si teníem 4 olives i feien la meitat, donava 8, mentre que altres deien que no, que això era restar i per tant en tindrien 2.

La majoria del grup no sabien trobar la relació entre "fer la meitat" i "repartir". Consideraven que són dos conceptes diferents i, per tant, tenen procediments diferents.

Finalment, gràcies a un alumne, el qual va explicar que "repartir" i "fer la meitat" són la mateixa cosa i que per poder fer-ho s'ha de dividir, tots ho van entendre.

Un cop explicat això, va començar el projecte quinzet. La professora feia preguntes individualment i totes eren de sumes i restes. Un cop endevinat el resultat, havien d'explicar a la resta de companys com ho havien fet. Els alumnes se'n sortien bastant bé, tant explicant com resolent.

Els dimecres a la tarda tocava **música i anglès** amb la mateixa professora per ambdues assignatures.

Per fer l'assignatura de **música**, els nens es desplaçaven a una altra aula que és la destinada a l'assignatura de música. Aquesta classe està plena de *collages* amb els diferents instruments segons la seva família, estan també les escales de sol i fa, s'hi guarden els instruments, i a més a més hi ha un teclat i tot el necessari per poder fer música.

El funcionament d'aquesta assignatura canvia una mica. La professora ja està a la classe i els nens, a mesura que van entrant per la porta, seuen tots en rotllana al mig de la classe amb la mestra. Ella saluda un per un a tots amb una frase i entonació diferents, els alumnes han de contestar amb la mateixa entonació però evidentment amb una frase diferent:

Exemple:

- Hola, com estàs?
+ Molt, molt bé i tu?

A continuació, un cop acabada la salutació, comencen a cantar. Un dia van cantar la cançó de les bruixes i després van aprendre unes estrofes més repetint a la professora. Gràcies a aquesta cançó, van aprendre quines són les plantes aromàtiques.

Un altre dia van fer una cosa diferent: van agafar un poema i a cada vers el van acompanyar amb un instrument diferent segons el que deia la frase.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

En una altra classe van fer una cançó en la qual havien de buscar paraules que tinguessin quatre síl·labes i havien de comprovar si aquelles paraules quedaven bé a la cançó.

A les últimes classes de música a les que he pogut anar, han començat a aprendre una nadala. La professora la ficava a l'ordinador i els nens havien de dir què havien entès de la cançó. Un cop l'havien comentat, passaven a aprendre-la, primer la professora cantava unes frases i era repetida pels seus alumnes.

Durant les classes de música, els nens també han après a moure's seguint uns ritmes i identificant-los. Per exemple, un dia van escoltar una audició amb ritmes lents, ràpids i moderats.

La professora els va preguntar què podien representar aquelles velocitats i els nens van arribar a la conclusió que era l'ofici de cambrer i segons el ritme, era un cambrer diferent.

La professora els va fer moure per la sala seguint aquests ritmes. El mateix va fer un altre dia. A partir d'una altra audició amb diferents ritmes i instruments, els nens van endevinar que es tractava de les diferents parts d'un rellotge i també s'havien de moure seguint aquests ritmes.

Resumint, es podria dir que a les classes de música els nens aprenen a memoritzar cançons sabent de què parlen aquestes, aprenen a diferenciar els ritmes i a moure's segons aquests.

Tot just després d'aquesta assignatura, comença **anglès**. Com he mencionat, la professora és la mateixa.

Les classes s'inicien amb una cançó en anglès d'una temàtica diferent: un dia d'animals, un altre d'aliments, un altre d'accions i altres dies del temps.

Sempre, després de cantar la cançó, parlen sobre aquesta i diuen els noms dels animals o dels aliments que coneixen. Seguidament, la professora fa preguntes, en tot moment en anglès, i els nens han de contestar i fer-se preguntes entre ells.

Els nens entenen molt bé tot el què la professora diu, tot i que ells s'expressen en català.

La mestra de vegades fa accions i els nens han de dir què fa, o pregunta qualitats dels animals, o fins i tot quin temps fa aquell dia, i els nens han de contestar en anglès.

A les classes d'anglès, els nens practiquen l'audició d'una persona parlant en un altre idioma i aprenen coses de la vida en anglès, tals com el menjar, els animals, el temps i coses que són útils de saber de cara en un futur per tal de poder tenir una base per aprendre l'anglès.

Finalment passem a dimarts i dijous que són els dies que es fa **internivells**.

El funcionament d'aquesta assignatura és el següent:

Els nens, segons allò que a ells els hi agrada, escullen un grup. En aquest grup estaran barrejats amb nens de p3, i p4. El primer dia d'internivells, cada professora que s'encarregava de portar aquell grup feia una presentació i entre tots parlaven sobre els coneixements previs que tenien i sobre el que farien en aquella activitat.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

El primer dia jo vaig anar al joc simbòlic de metges. Allà, els alumnes van aprendre el funcionament del metge. Tots els nens explicaven el que ells sabien i amb la professora acabaven de posar en comú totes aquestes explicacions. El primer dia no van tenir temps de començar, ja que va ser una classe teòrica. Després de tenir ben clar quin era el funcionament i la funció dels metges, es van repartir què farien a la propera classe.

A l'altre grup de joc simbòlic, el qual era de cuina, els nens van aprendre el funcionament d'un restaurant i quins eren els oficis que hi estaven relacionats. També els nens van escollir quina funció volien desenvolupar (cuiner, cambrer, botiguer, client) i havien de comportar-se com a tal.

En un altre grup d'internivells, el d'art, els alumnes van conèixer a dos pintors. La primera setmana va tenir protagonisme Jackson Pollock i van pintar seguint el seu model. A la setmana següent, van conèixer a Vasili Kandinsky. Van veure quadres seus i van comentar les seves característiques. Tot seguit, es van ficar per grups i van fer quadres seguint el model de Kandinsky.

Per últim, al grup d'experimentació, van fer experiments amb l'aire. Havien d'idear maneres de "crear" aire, havien de pensar com podrien agafar l'aire i com el podrien identificar. Ho van fer amb ventalls, amb bosses i com a deures havien d'experimentar amb l'aire a casa.

4.3. Conclusions de la part pràctica

Durant les meves pràctiques he après que a través dels jocs i les propostes pràctiques, els nens tendeixen a aprendre més i a ser més participatius.

Les classes on hi predomina la teoria no són eficients en nens d'aquesta edat, ja que ràpidament volen desconnectar i jugar i, en conseqüència, se'ls ha de cridar l'atenció i parar el ritme de la classe.

Ho he pogut observar personalment, ja que en algun moment quan alguna mestra es disposava a explicar què farien aquella tarda o havia d'explicar alguna cosa, sempre hi havia algun nen que deixava de prestar atenció a la classe i, per tant, es perdia l'explicació.

També he après que els nens poden ser molt creatius si se'ls deixa el seu marge de llibertat i autonomia i no se'ls obliga a seguir un model i fer el mateix. Ho he pogut comprovar totes les vegades que els nens han hagut de fer un dibuix sobre un tema. Cadascú dibuixava el que creia adient i utilitzava les eines que ell/a considerava necessàries.

Cal remarcar especialment el paper del professor, ja que és necessari que aquest sigui atent i empàtic amb els seus alumnes. Al Tonucci els nens admiren a les seves professores i elles els mostren senyals d'afecte. És molt important que a la classe hi hagi un ambient de respecte i bones relacions, tant entre els nens com també entre els nens i els professors.

El que he trobat més interessant, ha sigut que les classes d'anglès es facin a partir de cançons, ja que és una molt bona manera d'inculcar coneixements als alumnes d'una manera divertida i lleugera. Els nens, sense ser conscients, estan aprenent tots els aliments, tots els animals, el temps, les accions que fan les persones, etc; i tot gràcies a

Aprenentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

cançons que expliquen aquestes coses. D'aquesta manera, els nens estan més motivats en aprendre's una cançó i poder entendre-la i, a partir d'aquí, fer-se preguntes entre ells i passar una bona estona aprenent en un altre idioma.

El que no acabo de veure clar és la utilitat de fer internivells, perquè no acabo de veure quin és l'objectiu que proposa aquesta activitat. És molt semblant a racons, des del meu punt de vista, diferenciant que cada grup està en una classe diferent i amb nens de diferents edats. Tot i que cal remarcar que sempre hi ha un coneixement darrere.

Finalment, si em dedico a la docència m'agradaria aplicar el mètode de la cançó relaxant a l'entrada dels alumnes per poder calmar-los i poder tenir una classe tranquil·la. També m'agradaria poder utilitzar la música com a motor d'ensenyament. Un altre aspecte positiu a implementar seria el mètode per mantenir el silenci que la professora de música i d'anglès utilitza. Aquest s'anomena "el rei del silenci" i consisteix a escollir un nen i que sigui a la cadira de la professora. Aquest ha de senyalar a un que estigui callat i passa a seure a la cadira de la professora. És una manera que tots els nens vulguin estar callats per poder ser el rei del silenci i així s'eviten els aldarulls quan la professora ha de fer alguna cosa aliena a les tasques de classe.

5. Conclusions

Amb aquest treball he pogut descobrir moltes coses sobre el món de l'ensenyament i els mètodes d'aprenentatge.

Com s'ha pogut comprovar, m'he volgut centrar en l'aprenentatge infantil i he après metodologies i teories, i he conegut pedagogs i psicòlegs molt importants en aquest àmbit.

He començat per la psicologia. He pogut investigar quins són els diferents punts de vista que pot haver-hi i quina és la història d'aquesta. Podia imaginar-me que la psicologia estava relacionada amb altres branques de coneixement, però no de quina manera.

M'he volgut endinsar més en la psicologia i he analitzat les teories més importants que estiguessin relacionades amb l'aprenentatge o amb la psicologia infantil. He mencionat quins són els seus posicionaments i com els van defensar. El mateix he fet amb els pedagogs més importants que he trobat necessari d'incloure al meu treball.

Alguns dels seus mètodes i teories m'han deixat una mica sorpresa, ja que a dia d'avui els trobo bastant revolucionaris. Com per exemple el que postulava el senyor Tonucci, és a dir, que els nens no han de tenir deures i no és necessari utilitzar llibres de text, o Neill qui va crear una escola on els nens podien escollir quines assignatures i quan les farien. Ho trobo molt estrany que un alumne tingui aquesta llibertat. Suposo que a mi, igual que als meus companys, ens han educat d'una manera totalment diferent, ha sigut i de fet és una educació en la qual els alumnes hem d'amotllar-nos i acceptar allò que el sistema educatiu diu que és el correcte. És una educació on l'alumne no té molta importància. Té molt més pes poder donar els continguts establerts abans de final de curs i que els alumnes treguin bones notes. D'aquesta manera, els nens no aprenen, simplement memoritzen mitjançant el model de classe magistral per tal de poder escriure-ho després a l'examen i portar una bona nota a casa, enlloc d'assolir aquests coneixements d'una manera més sòlida a través de la pràctica i l'aplicació dels mateixos.

Crec que a la nostra ciutat hi ha poques escoles que s'hagin arriscat a provar una nova metodologia. En són un exemple les escoles Francesco Tonucci, Països Catalans i l'escola de Ciutat Jardí. És ben cert que aquestes metodologies tan antigues però alhora tan noves per a la gent, són molt criticades. On s'ha vist que els nens no tinguin deures per fer a casa? Molta gent pensa que són necessaris per a que els nens consolidin allò que han après a la classe i he de dir que jo també penso el mateix.

He pogut descobrir molts mètodes d'aprenentatge i he arribat a la conclusió que molts d'aquests no són utilitzats per la majoria d'escoles. Estic ben segura que tothom ha fet racons quan estava a educació infantil i que ha treballat amb portafolis, però també estic molt segura que molta gent no ha treballat mai a partir de l'estudi de casos o amb l'aula convertida en un laboratori.

Amb això vull dir que, si bé no es vol canviar la metodologia, sí es poden canviar alguns mètodes d'aprenentatge i introduir-ne alguns de nous.

D'altra banda i gràcies a aquest treball, ara puc diferenciar entre psicologia infantil, que se centra en l'estudi del comportament del nen, i psicologia de l'aprenentatge, que estudia els canvis que experimenta el nen durant el seu procés d'aprenentatge.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

Respecte als sistemes educatius, opino que estan en crisi i ho estan perquè no han sabut resoldre problemes greus que afecten a l'escola, des dels temaris que caldria actualitzar, fins a la falta de proximitat a problemes socials o econòmics que afecten una part important de la nostra societat.

Els alumnes que volen cursar estudis superiors cada cop tenen més dificultats perquè les matrícules costen molts diners i l'accés és més difícil. Dintre de poc arribarem a una societat on es podrà diferenciar la classe alta de la mitjana perquè aquesta última es convertirà en baixa i no podrà accedir als estudis. Per tant, serà una societat inculta com anys enrere i així és difícil progressar. Si només mesurem el progrés en temes econòmics i deixem l'ensenyament i la cultura al marge, crec que no és un autèntic progrés. L'ensenyament, i per tant, una escola que gaudeixi dels recursos que necessita, és la millor manera de trencar barreres socials i avançar cap a un món millor.

I evidentment si no hi ha un canvi de metodologia i no es busquen nous mètodes que motivin a l'alumnat i millorin l'accés als estudis, el fracàs escolar està garantit. És necessària una reforma en tots els aspectes, però sembla que el poder està més interessat en mantenir l'status-quo. Potser una escola que ensenyi als alumnes a ser crítics és massa perillosa?

Possiblement, amb totes les adaptacions que calgui, el model a seguir seria el dels països capdavanters en temes educatius. Finlàndia, per exemple, dedica un 6% del seu PIB a ensenyament, mentre que a Espanya tot just arriba al 4%. Però, a més de disposar de més recursos, dediquen molt esforç a la preparació dels docents i no tenen por d'innovar didàcticament quan això pot suposar un benefici pels alumnes. Com a mostra, aquesta notícia de La Vanguardia del dia 10/12/2015:

PARA 2016

Finlandia abolirá las asignaturas de las escuelas

• Todos los centros de enseñanza del país nórdico empezarán a aplicar un método nuevo conocido como 'phenomenon learning'

El sistema educativo finlandés siempre ha sido el modelo a seguir. No en vano, sus alumnos siempre se han caracterizado por obtener las mejores calificaciones en el informe PISA. Ahora, Finlandia prepara un cambio revolucionario en la educación de sus estudiantes a partir de 2016: ni más ni menos que abolir las distintas asignaturas.

Todos los centros de enseñanza del país nórdico empezarán a aplicar un método nuevo conocido como *phenomenon learning*. Lo que pretende esta nueva estructura es que las clases tradicionales sean sustituidas por proyectos temáticos en los que los alumnos se apropiarán del proceso de aprendizaje, según relata la *BBC*.

"En la educación tradicional, los alumnos van a su salón y tienen clases de matemáticas, después de literatura y luego de ciencias", explica Marjo Kyllonen, gerente de educación de Helsinki, al medio británico.

"Ahora, en lugar de adquirir conocimientos aislados sobre diferentes materias, el papel de los estudiantes es activo. Ellos participan en el proceso de planificación, son investigadores y también evalúan el proceso", añade.

Kyllonen defiende que el actual sistema educativo, estructurado en asignaturas, no está preparando a los niños para el futuro. "Necesitarán [los alumnos] una capacidad de pensamiento transdisciplinaria, mirar a los mismos problemas desde distintas perspectivas y usando herramientas de distintos tamaños", apunta.

Cambio en la figura docente

Este nuevo planteamiento educativo comportará un nuevo rol para el profesorado, los cuales deberán aprender a trabajar de forma colaborativa con sus alumnos y con otros maestros. Su tarea tendrá más que ver, a partir de 2016, con la de un mentor o un coach, acompañando al alumno en su aprendizaje. Hasta marzo de este año, el 70% de los profesores de Helsinki habían sido ya entrenados en la aplicación del nuevo método.

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

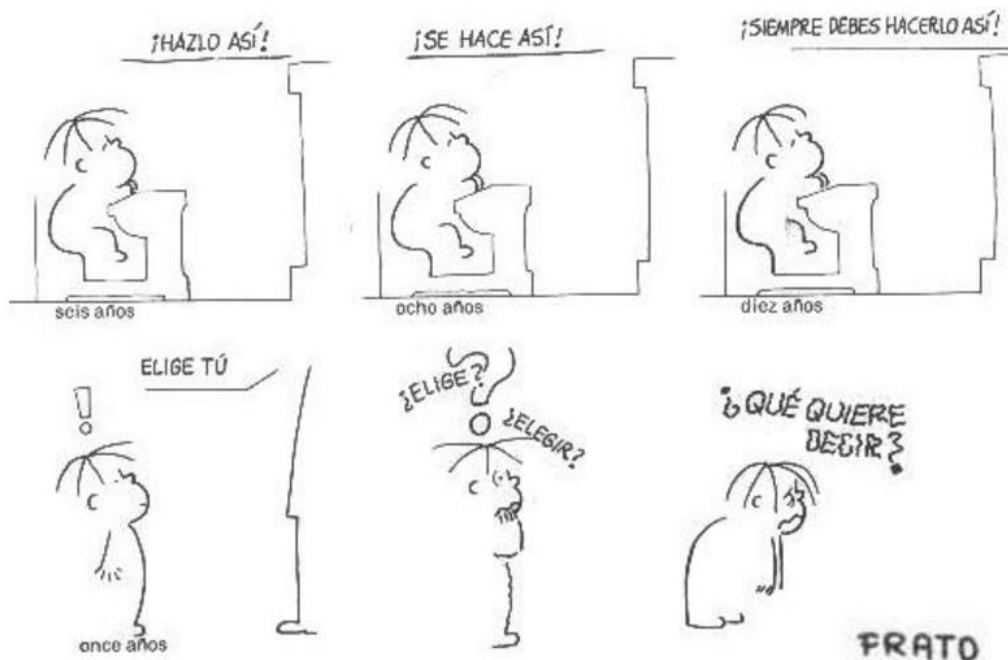
Treball de recerca

Finalment, gràcies a la part pràctica he pogut afirmar la meva hipòtesi que era la d'aprendre a través del joc i amb metodologies diferents a la convencional.

L'escola Tonucci utilitza la metodologia de Francesco Tonucci i he pogut observar bons resultats. Els nens tenen llibertat per anar amb qui volen i expressar-se com volen. A l'hora de fer algun dibuix, tenen total llibertat de dibuixar el que vulguin. Això sí, que estigui relacionat amb el tema proposat.

Els nens aprenen a partir de les seves necessitats i es pot veure una clara motivació en els alumnes a l'hora de fer qualsevol activitat.

Tanco les meves conclusions amb un nou dibuix d'en Francesco Tonucci. Em sembla que defineix molt bé la base de l'aprenentatge: l'autonomia de l'alumne. Un model escolar massa dirigista impedeix un adequat desenvolupament d'aquesta autonomia, tan necessària per poder créixer com a persones:

6. Fonts consultades

- Webgrafia

- Daniel (2012) *Los 10 psicólogos más famosos de la historia* [En línia] [consultat: 15 d'agost 2015] Disponible a Internet: <http://www.recursosdeautoayuda.com/los-10-psicologos-mas-famosos-de-la-historia/>
- *Psicología infantil: los estilos de aprendizaje en el niño* [En línia] [consultat: 17 d'agost de 2015] Disponible a Internet: <http://www.estudiapsicologia.com/psicologia-infantil-los-estilos-de-aprendizaje-en-el-nino/>
- Eva Salabert (6 de desembre 2015) *Métodos de enseñanza alternativa* [En línia] [consultat: 27 agost 2015] Disponible a Internet: <http://www.webconsultas.com/bebes-y-ninos/educacion-infantil/metodos-de-ensenanza-alternativa-5449>
- Genesis Calderon (4 juliol 2012) *Trabajo final psicología* [En línia] [consultat: 1 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://es.slideshare.net/Yamiracalderon/trabajo-final-psicologia>
- Malena (26 setembre 2008) *Características de la psicología* [En línia] [consultat: 1 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://psicologia.laguia2000.com/historia-de-la-psicologia/caracteristicas-de-la-psicologia>
- Franz Brentano *Psicología desde un punto de vista empírico* [En línia] [Consultat: 23 agost 2015] Disponible a Internet: https://lacavernadefilosofia.files.wordpress.com/2008/10/brentano_psicologia_de_sde_un_punto_de_vista_empirico.pdf
- *La psicología desde el punto de vista Conductista – Watson* [En línia] [Consultat: 23 agost 2015] Disponible a Internet: <http://timerime.com/es/evento/809271/La+psicologa+desde+el+punto+de+vista+Conductista+-+Watson/>
- (24 de maig) *El conductismo: orígenes e inicios* [En línia] [Consultat: 23 agost 2015] Disponible a Internet: <http://reeducacion.com/conductismo-origenes.aspx>
- Pepon Jover del Pozo (setembre 2001) *Las raíces de la Psicología Científica: Wundt como confluencia de la filosofía, la fisiología y la psicofísica* [En línia] [Consultat: 16 agost 2015] Disponible a Internet: <http://www.transpersonal.com/pub-psico-txt5.htm>
- Dviteri (30 setembre 2012) *Raíces de la psicología* [En línia] [Consultat: 16 agost 2015] Disponible a Internet: <http://es.slideshare.net/DViteri/informe-4-14528923>
- Violeta Hurtado (13 abril 2009) *Etapas del desarrollo de Jean Piaget* [En línia] [Consultat 21 agost 2015] Disponible a Internet: <http://es.slideshare.net/vayolet/etapas-del-desarrollo-de-jean-piaget>

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

- Dyana Nube (16 juliol 2013) *Teoría del aprendizaje de Thorndike* [En línia] [Consultat 22 agost 2015] Disponible a Internet: <http://es.slideshare.net/dyananube/la-teoria-del-aprendizaje-de-thorndike?related=1>
- Somos pedagogía *Teorías del aprendizaje* [En línia] [Consultat 22 agost 2015] Disponible a Internet: <http://teoriadaprendizaje.blogspot.com.es/p/thorndike.html>
- Raymundo *Psicología infantil* [En línia] [Consultat: 25 agost 2015] Disponible a Internet: http://www.ray-design.com.mx/psicoparaest/index.php?option=com_content&view=article&id=84:psicologia-infantil&catid=37:historia-corrientes&Itemid=66
- *Unidad 1. Conceptos básicos de la psicología* [En línia] [Consultat 28 agost 2015] Disponible a Internet: http://fdhusacursopsicologia.webpin.com/1082905_Historia-y-evolucion-de-la-psicologia--situacion-actual.html
- Martin Ballido (28 juny 2014) *La psicología educativa origen y evolución* [En línia] [Consultat 2 setembre 2015] Disponible a Internet: <https://prezi.com/o4fcenpougg9/la-psicologia-educativa-origen-y-evolucion/>
- Malena (20 novembre 2007) *Origen de la psicología* [En línia] [Consultat: 16 agost 2015] Disponible a Internet: <http://psicologia.laguia2000.com/general/el-origen-de-la-psicologia>
- Ab. Herctor Alcides Ruiz Herrera (7 gener 2009) *Origen etimológico de la palabra psicología* [En línia] [Consultat: 3 setembre 2015] Disponible a Internet: <https://cognoscitivo.wordpress.com/2009/01/07/origen-etimologico-de-la-palabra-psicologia/>
- Kb3to rodriguez (15 agost 2014) *Origen y evolución de la psicología* [En línia] [Consultat: 3 setembre 2015] Disponible a Internet: <https://prezi.com/pox5hro0ga-9/origen-y-evolucion-de-la-psicologia/>
- Albertososa (20 abril 2012) *Orígenes de la psicología* [En línia] [Consultat: 3 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://es.slideshare.net/albertososa/origenes-de-la-psicologia-12616138>
- Raymundo *Psicología de la educación* [En línia] [Consultat: 6 setembre 2015] Disponible a Internet: http://www.ray-design.com.mx/psicoparaest/index.php?option=com_content&view=article&id=78:psicologia-educacion&catid=37:historia-corrientes&Itemid=66
- *Aprendizaje del niño* [En línia] [Consultat: 6 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://html.rincondelvago.com/aprendizaje-del-nino.html>
- M Sc. Bayardo Mejía Monzón *Las teorías del aprendizaje* [En línia] [Consultat: 7 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://www.galileo.edu/faced/files/2011/05/3.-Teorias-del-Aprendizaje.pdf>
- *Como mejorar el aprendizaje* [En línia] [Consultat 10 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://psicologiainfanti.weebly.com/mejorar-la-capacidad-de-aprendizaje.html>
- Ariadna (març, 2011) *Teoría de la personalidad* [En línia] [Consultat 10 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://ariadnafreud.blogspot.com.es/2011/03/teoria-de-la-personalidad.html>

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

- *Freud: les forces inconscients de la ment i de la cultura* [En línia] [Consultat: 10 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://www.xtec.cat/~lvallmaj/barrinou/freud/frement.htm>
- Graciela Paula Caldeiro *Teorías del aprendizaje y psicología educativa* [En línia] [Consultat: 10 setembre 2015] Disponible a Internet: http://educacion.idoneos.com/teorias_del_aprendizaje/
- Graciela Paula Caldeiro *¿qué es el aprendizaje escolar?* [En línia] [Consultat: 10 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://educacion.idoneos.com/283093/>
- Susi Calderon (27 juliol 2011) *Aprendizaje escolar* [En línia] [Consultat: 10 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://es.slideshare.net/misteriosdeluna/aprendizaje-escolar>
- Admin (28 juliol 2012) *Alexander Sutherland Neill* [En línia] [Consultat 8 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://pedagogia.mx/alexander-sutherland-neill/>
- (1 desembre 2015) *Alexander Sutherland Neill* [En línia] [Consultat: 8 setembre 2015] Disponible a Internet: https://es.wikipedia.org/wiki/Alexander_Sutherland_Neill
- Empar_itu (23 novembre 2011) *Aprentatge cooperatiu* [En línia] [Consultat: 15 setembre 2015] Disponible a Internet: http://es.slideshare.net/Empar_itu/aprenentatge-cooperatiu-10283449?next_slideshow=1
- *Célestin Freinet* [En línia] [Consultat: 13 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://www.biografiasyvidas.com/biografia/f/freinet.htm>
- Sara Dionisio Rodríguez (13 desembre 2012) [En línia] [Consultat: 13 setembre 2015] Disponible a Internet: <https://prezi.com/pmfodhy0shae/celestin-freinet-y-sus-aportes-pedagogicos/>
- Guest975e56 (14 maig 2008) *Célestin Freinet* [En línia] [Consultat: 13 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://es.slideshare.net/guest975e56/celestin-freinet>
- Robertor Arone *Celestine Freinet (página 2)* [En línia] [Consultat: 13 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://www.monografias.com/trabajos11/cefre/cefre2.shtml>
- Humanium *Convención Internacional sobre los Derechos del Niño* [En línia] [Consultat: 28 novembre 2015] Disponible a Internet: <http://www.humanium.org/es/convencion-adaptada/>
- Clara (9 setembre 2014) *Convertir tu aula en un laboratorio* [En línia] [Consultat: 26 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://www.agorabierta.com/2014/09/convertir-tu-aula-en-un-laboratorio/>
- Pablo García (2014) *cuáles son las causas del fracaso escolar?* [En línia] [Consultat: 24 novembre 2015] Disponible a Internet: <http://educacion.uncomo.com/articulo/cuales-son-las-causas-del-fracaso-escolar-19512.html>
- Isabel Menéndez Benavente *Fracaso Escolar* [En línia] [Consultat: 24 novembre 2015] Disponible a Internet: <http://www.psicopedagogia.com/articulos/?articulo=454>

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

- Wikipedia (16 maig 2015) *Francesco Tonucci* [En línia] [Consultat: 1 desembre 2015] Disponible a Internet: https://es.wikipedia.org/wiki/Francesco_Tonucci
- Elias Andreu, Marina; Eizaguirre Anglada, Santiago; Vallès Peris, Núria; Martínez Celorrio, Xavier; Recasens Guitart, Josefina; López Palma, Fernando *L'estudi de casos: experiència d'aplicació d'una metodologia docent fonamental per a la formació dels professionals de l'educació*. [En línia] [Consultat: 20 octubre 2015] Disponible a Internet: <http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/56288/6/Estudi%20de%20casos%2021%20juliol%20final-1.pdf>
- *Concepto de psicología* [En línia] [Consultat: 23 setembre 2015] Disponible a Internet: <https://psicoaraujo.wikispaces.com/file/view/Unidad+1+LA+PSICOLOG%C3%8DA+COMO+CIENCIA.pdf>
- *El treball per projectes: l'aventura d'ensenyar i d'aprendre*. [En línia] [Consultat: 26 octubre 2015] Disponible a Internet: <http://www.fub.edu/documentos/recerca12/1reducacio.pdf>
- *Treball cooperatiu* [En línia] [Consultat: 26 octubre 2015] Disponible a Internet: http://www.ice.udl.es/interi/treball_cooperatiu.pdf
- Montessori School *Los principios básicos de la metodología Montessori* [En línia] [Consultat: 27 octubre 2015] Disponible a Internet: http://www.montessorideacapulco.com.mx/index.php?option=com_content&view=article&id=51&Itemid=61
- Enrique Martínez-Salanova Sánchez *María Montessori la pedagogía de la responsabilidad y la autoformación* [En línia] [Consultat: 27 octubre 2015] Disponible a Internet: http://www.montessorideacapulco.com.mx/index.php?option=com_content&view=article&id=51&Itemid=61
- Wikipedia (30 setembre 2015) *Método Montessori* [En línia] [Consultat: 27 octubre 2015] Disponible a Internet: http://www.montessorideacapulco.com.mx/index.php?option=com_content&view=article&id=51&Itemid=61
- Unitat de suport educatiu *Metodología docent i mètodes d'avaluació* [En línia] [Consultat: 6 novembre 2015] Disponible a internet: <https://ujiapps.uji.es/estudis/oferta/base/graus/2015/informatica/com-aprendre/metodologiaaavaluacio/>
- Beatriz San Gregorio Gutiérrez, Fátima Toledo Díaz, Shasdiva Fabiola Arana Alegre, Lucía Muñoz de Morales Vázquez, Ángela María Alejo Cumplido *Freinet y la escuela colaborativa* [En línia] [Consultat: 13 setembre 2015] Disponible a Internet: <https://movimientosrenovacionpedagogica.wikispaces.com/Freinet+y+la+escuela+colaborativa>
- Wiki *La escuela progresiva y la pedagogía de Dewey* [En línia] [Consultat: 28 novembre 2015] Disponible a Internet: <http://movimientosrenovacionpedagogica.wikispaces.com/La+escuela+progresiva+y+la+pedagog%C3%ADa+de+Dewey>

Aprentatge infantil: el model de l'escola Tonucci

Treball de recerca

- Wikipedia (13 novembre 2015) *Ovide Decroly* [En línia] [Consultat: 15 novembre 2015] Disponible a Internet: https://es.wikipedia.org/wiki/Ovide_Decroly
- Ayaser Salguero Herrera (10 març 2012) *Ovidio Decroly aportes a la educación* [En línia] [Consultat: 15 novembre 2015] Disponible a internet: <http://es.slideshare.net/ayaser/ovidio-decrolyaportesalaeducacion>
- lamuneka (7 octubre 2012) *Édouard Claparède* [En línia] [Consultat 17 novembre 2015] Disponible a Internet: <http://lamuneka-181.blogspot.com.es/2012/10/edouard-claparede.html>
- Xavier Horta López (9 juliol 2012) *Roger Cousinet* [En línia] [Consultat: 2 desembre 2015] Disponible a Internet: <http://www.educat.cat/bloc/?p=1183>
- Ministerio de Educación Cultura y Deporte (2004) *Evolución del sistema educativo español* [En línia] [Consultat: 3 desembre 2015] Disponible a Internet: http://uom.uib.cat/digitalAssets/202/202199_6.pdf
- Ramon Grau (7 novembre 2008) *Sobre el treball cooperatiu i l'aprenentatge basat en problemes* [En línia] [Consultat: 13 octubre 2015] Disponible a Internet: <http://es.slideshare.net/rgrau/obre-el-treball-cooperatiu-i-laprenentatge-basat-en-problemes-presentation?related=1>
- Ismael Rojas Cornejo *Técnicas Freinet* [En línia] [Consultat: 13 setembre 2015] Disponible a Internet: <http://www.monografias.com/trabajos11/freinet/freinet.shtml>
- Dr. Romeu y Asociadas (11 setembre 2012) *Fracaso escolar* [En línia] [Consultat: 3 desembre 2015] Disponible a Internet: <http://www.monografias.com/trabajos11/freinet/freinet.shtml>

• Bibliografia

- Félix Acha Irizar (1977) *Introducción a la psicología* Bilbao:Ediciones Mensajero. Col·lecció butxaca mensajero.
- Gemma Alsina i Ferran Marco(1999) *Psicologia* Barcelona: Catellnou edicions.
- Robert Cowen, Bert P.M. Creemers, Pierre-Louis Gauthier, Bart Maes, Barbara Schulte i Roger Standaert (2005) *Los sistemas educativos ¿crisis o transformación?* Barcelona: Fundació la Caixa, col·lecció estudis socials, 18.